

Työsuojaelu veneiden käyttössä

YMPÄRISTÖN-
SUOJELU

Työsuojelu veneiden käytössä

Helsinki 2006

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖ MINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

YMPÄRISTÖHALLINNON OHJEITA 9 | 2006
Ympäristöministeriö

Taitto: Aija Kojonen
Kansikuva: Tero Taponen, Uudenmaan
ympäristökeskus

Julkaisu on saatavana myös internetistä:
www.ymparisto.fi/julkaisut

Edita Prima Oy, Helsinki 2006

ISBN 952-11-2467-9 (nid.)
ISBN 952-11-2468-7 (PDF)
ISSN 1796-1645 (pain.)
ISSN 1796-1653 (verkkoj.)

Painotuote

ALKUSANAT

Ympäristöhallinnon työsuojeluohjeet uudistettiin perusteellisesti vuosina 1997-2000, jolloin laadittiin yhteensä seitsemän uutta työsuojeluohjetta. Ohjeet julkaistiin ympäristöministeriön Ympäristöopas-julkaisusarjoissa. Näiden oppaiden uudistaminen tuli tarpeelliseksi etenkin työsuojelulainsäädännön uudistumisen takia, mutta osittain myös ympäristöhallinnossa tapahtuneiden uudistusten vuoksi. Uudistetut työsuojeluoppaat ovat:

- 3/2006 Työsuojelu jää- ja hyydepatojen torjunnassa
- 4/2006 Työsuojelu moottorikelkan ja mönkijän käytössä
- 5/2006 Työsuojelu maa- ja vesirakennustöissä
- 6/2006 Työsuojelu vesi- ja ympäristönäytteenotossa ja hydrologisissa mittauksissa
- 7/2006 Pilaantuneen maa- alueen tutkimuksen ja kunnostuksen työsuojeluopas
- 8/2006 Työsuojelu sähkökalastuksessa
- 9/2006 Työsuojelu veneiden käytössä

Tämä Työsuojelu veneiden käytössä -opas korvaa aiemman saman nimisen vuonna 1999 numerolla 54 julkaistun oppaan. Oppaaseen on tehty rakenteellisia muutoksia ja lainsäädännöstä johtuvat tarkistukset. Joitain kohtia on täydennetty tai kirjoitettu kokonaan uudestaan. Tämä työsuojeluopas on tarkoitettu sovellettavaksi veneiden käytössä muita, velvoittavuudeltaan ankarampia säädöksiä täydentävänä ohjeena.

Ympäristöministeriön 31.1.2005 asettamaan, kaikkien työsuojeluoppaiden uudistamista koskevaan työryhmään ovat kuuluneet:

Puheenjohtaja	sosiaalipäällikkö Pekka Laukkanen, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
Jäsenet	yksikön päällikkö Kari Lampela, Suomen ympäristökeskus kehitysinsinööri Heikki Pajula, Suomen ympäristökeskus tarkastaja Mauri Tani, Kaakkois-Suomen ympäristökeskus ympäristönhoitopäällikkö Timo Yrjänä, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus teknikko Olli Malila, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus ylitarkastaja Leena Villa, Uudenmaan ympäristökeskus tarkastaja Jarmo Hirvelä, Lapin ympäristökeskus ylitarkastaja Ilkka Arhi, Länsi-Suomen ympäristökeskus insinööri Heikki Laakso, Länsi-Suomen ympäristökeskus
Sihteeri	kehitysinsinööri Heli Harjula, Suomen ympäristökeskus 23.10.2005 saakka suunnittelija Heli Heinonen, Suomen ympäristökeskus 24.10.2005 lukien

Työryhmä nimesi eri työsuojeluoppaiden tekijöiksi valmistelujaostot. Tämän oppaan valmistelujaostoon ovat kuuluneet:

Puheenjohtaja Kari Lampela (Suomen ympäristökeskus)
Jäsenet Matti Jalkanen (Finstaship, tutkimusalus Muikku)
Pertti Palanne (Uudenmaan ympäristökeskus)
Lasse Rajala (Kaakkois-Suomen ympäristökeskus)

Suosittelaa, että alueelliset ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus tekevät päätöksensä tämän oppaan käyttöönottamisesta sekä informoivat kaikkia niitä henkilöitä, joita tämä opas koskee.

SISÄLLYS

Alkusanat	3
I Johdanto	9
1.1 Ohjeiden soveltamisala	9
1.2 Rakenne ja sisältö.....	9
2 Työsuojelun lainsäädäntö	11
2.1 EY-direktiivit.....	11
2.2 Kansainvälinen työjärjestö, ILO	12
2.3 Suomen kansalliset säädökset.....	12
2.4 Työsuojelun yleiset vastuutasot.....	14
2.4.1 Ylin johto.....	14
2.4.2 Keskijohto	14
2.4.3 Työnjohto.....	14
2.4.4 Työntekijä.....	15
2.5 Työsuojelun valvonta	16
3 Työterveyshuolto ja ensiapuvalmius	17
3.1 Työterveyshuolto	17
3.2 Veneilijän ensiapuvalmius	17
4 Vaarojen ja haittojen arviointi	19
4.1 Työvälineonnettomuudet.....	19
4.2 Työympäristön aiheuttamat vaarat ja haitat	19
4.3 Työtapojen aiheuttamat vaarat ja haitat.....	20
5 Veneiden käyttö ympäristöhallinnossa	21
5.1 Käyttö ympäristöhallinnossa.....	21
5.2 Kuljettajan pätevyys	21
5.3 Veneen käyttöluja.....	22
6 Veneiden valinta ja varustus	23
6.1 Yleisiä vaatimuksia	23
6.2 Veneen tarkastuspöytäkirja	24
6.3 Veneiden rakenteelliset määräykset.....	24
6.3.1 Veneen CE-sertifiointi.....	24
6.3.2 Pohjoismainen venenormisto	25

6.4	Veneiden valinta käyttötarkoituksen mukaan	25
6.4.1	Avoimilla merialueilla ja suurien järvien selkävesillä suoritettavat työt.....	26
6.4.2	Rannikon läheisyydessä, saaristossa ja järvillä suoritettavat työt.....	26
6.4.3	Pienillä järvillä, lammilla ja jokivesistöissä suoritettavat työt.....	26
7	Turvallinen veneiden käyttö	28
7.1	Ohjeet ja varusteet	28
7.1.1	Veneilyn Aapinen	28
7.1.2	Veneen tarkastukset vesille lähdettäessä	28
7.1.3	Veneen käyttäytymisen opettelu	30
7.1.4	Navigointilaitteista	30
7.1.5	Pelastautumisvälineiden käyttövelvoitteet.....	30
7.2	Kokemus ja taidot vesistön ja tehtävän mukaan	31
7.2.1	Lammet ja pikkujärvet.....	31
7.2.2	Keskikokoiset järvet	31
7.2.3	Suuret järvet, reittivesistöt ja kanavat	32
7.2.4	Meri.....	32
7.2.5	Ajo väylien ulkopuolella.....	32
7.2.6	Joet	33
7.2.7	Vaikeat olosuhteet, myrsky, sumu, pimeys, ukkonen.....	33
7.2.8	Avun hälyttäminen	33
7.2.9	Päällikkö kantaa aina vastuun	34
8	Veneen kiinnitys, ankkurointi ja kuljetus	35
8.1	Säilytys laiturissa	35
8.2	Veneen ankkurointi	35
8.3	Veneen kuljetus trailerilla	36
8.3.1	Auton ja trailerin tarkastukset ja lastaus	36
8.3.2	Vene maantiellä.....	37
8.3.3	Vesille laskut ja nostot.....	37
9	Erikoistoiminnot ja kalusto	39
9.1	Sukeltaja vedessä.....	39
9.2	Kalapyödyksien merkitseminen	39
9.3	Vesikasvien niittokone	39
9.3.1	Niittokoneen siirto.....	40
9.3.2	Niittokoneen käynnistys	40
9.3.3	Niittokoneen ajo.....	40

9.4	Hoitokalastus.....	41
9.4.1	Työskentely nuottauslautalla	41
9.4.2	Kalakuorman lastaaminen ja kuljettaminen.....	41
10	Käytön opastus ja koulutus.....	42
	Viitteet	43
	Muu viiteaineisto ja kirjallisuus	44
	LIITE 1. Veneilyn Aapinen	45
	LIITE 2. Pelastus- ja sääpalvelu.....	46
	LIITE 3. Venetarkastuspöytäkirja.....	47
	LIITE 4. Veneen käyttö lupa	50
	Kuvailulehti	51
	Presentationsblad.....	52
	Documentation page	53

1 Johdanto

1.1

Ohjeiden soveltamisala

Näitä ohjeita sovelletaan ympäristöhallinnon erilaisissa tehtävissä liikuttaessa veneellä merellä ja sisävesistöissä. Ohjeet koskevat täysimääräisesti ympäristöhallinnon omia veneitä. Ulkopuolisen omistamia veneitä ympäristöhallinnon tehtävissä käytettäessä etenkin kohdan 6 ohjeita ei täysimääräisesti pystytä noudattamaan. Mutta myös näissä tapauksissa veneen soveltuvuus asianomaiseen tehtävään tulee varmistaa. Ohjeita noudatetaan pääsääntöisesti alle 10 m:n veneisiin, mutta soveltuvien osin niitä voidaan noudattaa myös yli 10 m:n veneiden käytössä. Ohjeiden lisäksi on huomioitava merenkulkusäädökset.

Tässä olevat lait ja muut määräykset on tarkistettu päivämäärään 1.9.2006 saakka.

1.2

Rakenne ja sisältö

Ohjeet rakentuvat veneiden käytön ja rakenteen säännöksistä sekä viranomaismääräyksistä, veneille eri vesialueilla asetetuista vaatimuksista sekä ohjeista veneiden turvallisesta käytöstä.

Näillä ohjeilla on pyritty tarkentamaan ja selventämään alaa koskevia määräyksiä eivätkä ne siten miltään osin korvaa tai kumoa voimassa olevia lakeja, asetuksia, valtioneuvoston päätöksiä ja viranomaismääräyksiä. Erityisesti on huomattava vastuukysymykset ja muistettava, että työsuojelu- ja rikoslaissa on määrätty rangaistukset lakien rikkomisesta tai tehtävien laiminlyönnistä.

Näiden ohjeiden tarkoituksena on antaa ohjeita turvalliselle veneiden käytölle sekä vähentää käytön aiheuttamia tapaturmia ja terveyshaittoja. Ohjeiden tarkoituksena on myös korostaa ennakoivan työn ja matkojen suunnittelun merkitystä. Ohjeen lopussa kohdassa 9 on varsinaisten veneohjeiden lisäksi muutamia vesillä tehtäviä erikoistoimia koskevia ohjeita. Nämä on otettu mukaan siksi, että niistä ei keskite-

tysti ole ohjeita muualla ja myös siksi, että jotkut näistä tehtävistä ovat ongelmallisia työturvallisuuden kannalta.

Työsuojeluohjeilla työnantaja täyttää velvollisuuttaan huolehtia henkilöstönsä työsuojelusta. Toisaalta työsuojeluohjeiden noudattaminen on työntekijälle hänen henkilökohtaisen työturvallisuutensa tae.

Tämän ohjeen oleellisena osana on liitteenä 1 oleva, takakannen taskuun liitetty Venealan Keskusliitto Finnboat ry:n julkaisu Veneilyn Aapinen, 2005. Työnantajaa kehoitetaan huolehtimaan siitä, että säännösten muuttuessa niistä tiedotetaan veneiden käyttäjille ja että tähän veneohjeeseen on liitetty Veneilyn Aapisen aina voimassaoleva laitos.

2 Työsuojelun lainsäädäntö

2.1

EY-direktiivit

Euroopan unionin toimielimet antavat jäsenvaltioille tarkoitettuja työsuojelun toimintaohjeita eli direktiivejä, jotka Suomessa pannaan täytäntöön lailla, valtioneuvoston asetuksella tai muulla säädöksellä. Erityisesti työpaikan työolosuhteita käsitellään työympäristön puitedirektiivissä. Siinä on esitetty työpaikalla noudatettavat työsuojelun yleiset tavoitteet kuten työnantajan ja työntekijän perusvelvoitteet sekä kiinnitetään erityisesti huomiota työpaikan ennalta ehkäisevään työsuojeluun. Direktiivin mukaan ehkäisevän työsuojelun periaatteet ovat:

- riskien välttäminen
- niiden riskien arviointi, joita ei voida välttää
- riskien torjunta niiden syntyvaiheessa tai syntypaikassa
- työn sopeuttaminen yksilön mukaan
- tekniikan kehitykseen mukautuminen
- vaarallisen aineen, tekijän tms. korvaaminen vaarattomalla tai vähemmän vaarallisella
- sellaisen ehkäisypolitiikan laatiminen, joka kattaa teknologian, työn organisoinnin, työolot, sosiaaliset suhteet sekä työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset
- yleisten suojatoimien etusija yksilöllisiin ratkaisuihin verrattuna; sekä
- työntekijöille annettavat asianmukaiset ohjeet. /1/

Puitedirektiivin lisäksi EU:n neuvosto on hyväksynyt useita muita työsuojeludirektiivejä.

Suomessa työsuojelua koskeva lainsäädäntö on mukautettu EU:n lainsäädäntöön.

Kansainvälinen työjärjestö, ILO

Suomi on hyväksynyt useita Yhdistyneiden kansakuntien ja sen alajärjestönä toimivan Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimuksia ja suosituksia työntekijöiden suojelusta. Rakentamisen työturvallisuutta ja terveyttä koskee ILO:n vuodelta 1987 oleva yleissopimus nro 167 sekä suositus nro 175. Yleissopimuksessa on vaatimuksia mm. suunnittelusta, toimintojen yhteensovittamisesta, rakentamisen työmenetelmistä, laitteista, kemikaaleista, henkilösuojaamisesta, tiedottamisesta ja koulutuksesta, vaarojen arvioinnista, yhteistoiminnasta ja tarkastuksista. /2, 3/

ILO:n suosittelema kolmikantainen asioiden käsittelytapa työnantajajärjestöjen, työntekijäjärjestöjen ja viranomaisten kesken on osa suomalaista lainsäädännön valmistelukäytäntöä. ILO:n ja EU:n yhteistyö työympäristöasioissa on kiinteää.

Suomen kansalliset säädökset

Työturvallisuuden kotimainen perussäädös, työturvallisuuslaki on tullut voimaan 1.1.2003. Sen tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtapa-turmia, ammattitauteja ja muita työstä sekä työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja. /4/

Työturvallisuuslain perusajatuksena on turvallisuuden kokonaisvaltainen hallinta, jossa työpaikan järjestelmällinen, suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen toiminta työturvallisuuteen ja työterveyteen vaikuttavissa asioissa on keskeisessä asemassa sen sijaan, että työturvallisuutta pyritäisiin toteuttamaan vain yksittäisiä ongelmia ratkaisemalla. Työnantajalta edellytetään laissa järjestelmällistä työympäristön tarkkailua, riskien arviointia, turvallisuutta koskevien päätösten tekoa ja seurantaa. Myös toimivallan ja tehtävien jaon sekä vastuunjaon selkeydelle asetetaan vanhaa työturvallisuuslakia tiukemmat vaatimukset, ja sama koskee työntekijöiden perehdyttämisen, opetuksen ja ohjauksen järjestämistä. Työnantaja ei käytännössä voikaan toteuttaa sille työturvallisuuslaissa asetettuja velvoitteita täysimääräisesti ilman järjestelmällistä, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä toimintatapaa.

Työturvallisuuslain ja sen nojalla annettujen säännösten tahallinen tai tuottamuk-sellinen noudattamatta jättäminen on rangaistavaa työturvallisuusrikoksena. Työtur-vallisuusrikoksesta voidaan tuomita työnantaja tai tämän edustaja, jos hän tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo työturvallisuudesta voimassa olevia säännöksiä tai aiheuttaa säännösten vastaisen tilanteen jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämisestä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä. Eräät vä-

häisemmät laiminlyönnit voivat tulla rangaistaviksi työturvallisuusrikkomuksena. /4, 5/

Työntekijälle laissa asetettujen velvollisuuksien laiminlyönti ei ole rangaistavaa työturvallisuusrikkoksena. Työturvallisuusrikkomuksena rangaistavaan turvalaitteen tai -merkinnän poistamiseen voi sen sijaan syyllistyä kuka tahansa, myös työntekijä.

Työsuojeluvastuun kannalta tärkeä säännös on myös työturvallisuuslain 16 §, jonka mukaan työnantaja voi asettaa toisen henkilön edustajanaan hoitamaan työturvallisuuslaissa työnantajan velvollisuudeksi säädettyjä tehtäviä. Työnantajan sijaisen tehtävät on määriteltävä riittävän tarkasti huomioon ottaen työnantajan toimiala, työn tai toiminnan luonne ja työpaikan koko. Työnantajan on huolehdittava siitä, että sijaisella on riittävä pätevyys, hänet on riittävästi perehdytetty tehtäviinsä ja että hänellä muutenkin on asianmukaiset edellytykset tehtävien hoitamiseen. /4/

Työturvallisuuslain 16 § koskee kaikkia työnantajan sijaisia (edustajia), jotka tosiasiallisesti käyttävät työnjohdollisia valtuuksia. Työsuojeluvastuun kannalta se korostaa työnantajan velvoitetta organisaation tehtävien täsmentämisessä, pätevien esimiesten valinnassa ja esimiesten toimintaedellytysten huolehtimisessa myös työturvallisuuden kannalta. Työturvallisuuslain 16 §:ssä mainitut kriteerit ovat myös melko yhteneväisiä niiden seikkojen kanssa, joiden perusteella työsuojeluvastuu rikoslain 47 luvun 7 §:n nojalla kohdentuu työnantajan edustajiin. Viimeksi mainitun lainkohdan mukaan arvioinnissa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen. Selvyyden vuoksi on paikallaan todeta, että työsuojelupäällikkö ei siinä ominaisuudessaan ole työturvallisuuslain 16 §:ssä eikä rikoslain 47 luvussa tarkoitettu työnantajan edustaja. /4, 5/

Työturvallisuusvastuun kohdentumisessa keskeisessä asemassa ovat viranomaisorganisaation sisäiset päätöksenteko- ja toimivaltasuhteet. Virkamiehen ja työntekijän vastuualueet ja tehtävät ilmenevät tehtävänkuvista, työsopimuksessa sovituista tehtävistä, työjärjestyksestä ja muista toimintasäännöistä. Työturvallisuusvastuu kohdentuu aina henkilön todellisten päätöksenteko- ja toimivaltuuksien perusteella, eikä vastuun kohdentumisesta voida pätevästi sopia näistä tekijöistä erillään. Esimerkiksi työsopimukseen kirjattu vastuu tietyistä työturvallisuustehtävistä jää pelkästään muodolliseksi, ellei asianomaisella henkilöllä ole myös riittäviä toimivaltuuksia tai resursseja tehtävän hoitamiseksi. Tällaisessa tilanteessa rikosoikeudellinen vastuu voi kohdentua kyseisen henkilön asemasta ylempään esimiesportaaseen, joka on laiminlyönyt sille kuuluvan organisointivelvollisuuden.

Vastuunjako on perusteltua selvittää virastokohtaisesti työolosuhteiden pohjalta ja kirjata työsuojelun toimintaohjelmaan.

Työnantajan tehtävänä on myös on työsuojelun toimintaohjelman laatiminen. Sen tulee kattaa työpaikan työolojen kehittämistarpeet ja työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset työolojen kehittämistarpeet. /4/

Työsuojelun yleiset vastuutasot

Ylin johto

Ylimmän johdon tärkeimmät tehtävät työsuojelun kannalta ovat riittävän pätevien alempien esimiesten valinta, selkeän tehtävänjaon vahvistaminen ja yleinen valvonta siitä, että alemmat esimiehet suorittavat työnsä siten, että töitä käytännössä johdetaan ja valvotaan työturvallisuuden kannalta tilanteen edellyttämällä tavalla ja että ylin johto on valvonnan avulla perillä annettujen määräysten sekä työturvallisuutta koskevien suunnitelmien, ohjelmien ja ohjeiden toimeenpanosta. Turvallisuusjohtamisen periaatteen mukaan ylin johto vastaa myös työturvallisuutta arvostavan organisaatiokulttuurin kehittämisestä ja huolehtii siitä, että työsuojelutoiminta, koulutus sekä perehdyttämis- ja informaatiojärjestelmät ovat asianmukaisessa kunnossa ja toimivat riittävän tehokkaasti.

Ylimmän johdon vastuulla ovat myös työturvallisuuden aineelliset edellytykset, kuten tuotantovälineiden ja -tilojen turvallisuus ja niistä huolehtiminen jo suunnittelu- ja investointipäätösten yhteydessä.

Keskijohto

Keskijohtoon kuuluvat esimiehet, jotka toimivat ylimmän johdon alaisuudessa niin, että heillä itsellään on esimiesasemassa olevia alaisia. Keskijohdon vastuulla on työturvallisuusohjeiden laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta, välittömän työturvallisuusvalvonnan organisointi ja työturvallisuustiedon välittäminen, koneiden ja laitteiden hankinta ja valvonta, työyhteisön sosiaalisten suhteiden ja henkisen työsuojelun edellytysten valvonta sekä tarpeellisten esitysten tekeminen ylimmälle johdolle.

Keskijohdon tehtävänä on myös huolehtia siitä, että esimiehille on annettu riittävä koulutus ja riittävät ohjeet työsuojelun toteuttamisesta sekä järjestetty todelliset mahdollisuudet selvittää näistä tehtävistään. Keskijohto vastaa osaltaan siitä, että tehtäviin valitaan henkilöitä, joilla koulutuksensa, kokemuksensa ja henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta on valmiuksia selviytyä tehtävistään.

Työnjohto

Työnjohdolla tarkoitetaan niitä työnantajan edustajia, jotka vastaavat välittömästä työnjohtamisesta, työnopastuksesta, ohjauksesta ja valvonnasta (työnjohtajat, työ-

maapäälliköt, nimetyt ”nokkamiehet”, organisaatiossa alimmalla tasolla olevien toimintayksiköiden päälliköt). Työnjohto vastaa työn ja työtehtävien suunnittelusta, koneiden ja laitteiden kunnon valvonnasta, turvallisten työmenetelmien ja henkilösuojainten käytön valvonnasta sekä käytännön työnopastuksesta. Edelleen työnjohto vastaa siitä, että yksittäisissä tilanteissa työntekijöitä ei määrätä tehtäviin, joista heillä koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta ei ole riittäviä edellytyksiä selvitä. Ellei työnjohtoon kuuluvalla ole keinoja epäkohdan korjaamiseksi, hänen tulee ilmoittaa asiasta esimiehelleen.

2.4.4

Työntekijä

Myös työntekijällä on huomattavia velvollisuuksia työturvallisuuden suhteen. Keskeisimmät työntekijää koskevat velvoitteet on sisällytetty työturvallisuuslain 4 lukuun. /4/

Työntekijän on noudatettava työnantajan toimivaltansa mukaisesti antamia määräyksiä ja ohjeita. Työntekijän on muutoinkin noudatettava työnsä ja työolosuhteiden edellyttämää turvallisuuden ja terveellisyysylläpitämiseksi tarvittavaa järjestystä ja siisteyttä sekä huolellisuutta ja varovaisuutta. Työntekijän on myös huolehdittava käytettävissään olevin keinoin niin omasta kuin muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. Työntekijän on työpaikalla vältettävä sellaista muihin työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja muuta epäasiallista kohtelua, joka aiheuttaa heidän turvallisuudelleen tai terveydelleen haittaa tai vaaraa.

Edelleen työntekijällä on velvollisuus viipymättä ilmoittaa työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle työolosuhteissa tai työmenetelmissä, koneissa, muissa työvälineissä, henkilösuojaimissa tai muissa laitteista havaitsemistaan vioista ja puutteellisuuksista sekä eräin edellytyksin velvollisuus poistaa havaitsemansa ilmeistä vaaraa aiheuttavat viat ja puutteellisuudet.

Työntekijän tulee myös huolellisesti ja ohjeiden mukaisesti käyttää sekä hoitaa työnantajan hänelle antamia henkilösuojaimia ja muita varusteita ja käyttää työssään sellaisia varusteita, joista ei aiheudu tapaturman vaaraa. Koneita, työvälineitä ja muita laitteita sekä niissä olevia turvallisuus- ja suojalaitteita työntekijän tulee käyttää työnantajalta saamiensa ohjeiden mukaisesti.

Koneeseen, työvälineeseen tai muuhun laitteeseen taikka rakennukseen asennettua turvallisuus- tai suojalaitetta ei saa ilman erityistä syytä poistaa tai kytkeä pois päältä. Jos työntekijä työn johdosta joutuu tilapäisesti poistamaan turvallisuus- tai suojalaitteen käytöstä, hänen on palautettava se käyttöön tai kytkettävä laite päälle niin pian kuin mahdollista. /4/

Työsuojelun valvonta

Työsuojelusäädösten valvonta perustuu 1.2.2006 voimaan tulleeseen lakiin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006). Sosiaali- ja terveysministeriön alaisina piiriviranomaisina toimivat työsuojelupiirien työsuojelutoimistot valvovat työsuojelua koskevien säännösten noudattamista sekä tarkastavat työpaikkoja ja muita valvonnan kohteita. Valvontaa toteuttaessaan työsuojeluviranomaisten tulee edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä yhteistoimintaa muun muassa antamalla ohjeita valvottavan lainsäädännön soveltamisesta ja tuomalla esiin hyviä käytäntöjä yhteistoiminnan järjestämisestä. /6/

Työsuojeluviranomaisella ja tarkastajalla on oikeus päästä jokaiselle työpaikalle ja muihin valvontakohteisiin sekä saada nähtäväkseen valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat. Tarvittaessa työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi velvoittaa työnantajan korjaamaan tai poistamaan työsuojelusäännösten vastaisen olotilan asettamassaan määräajassa. Päätöksessä asetetun velvoitteen tehosteeksi voidaan määrätä uhkasakko tai teettämis- tai keskeyttämisuhka siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. /7/

Kun työsuojeluviranomaiselle on tehty ilmoitus työpaikan turvallisuutta tai terveellisyttä koskevasta puutteellisuudesta tai epäkohdasta tai muusta sen valvontaan kuuluvien säännösten epäilystä rikkomisesta, ilmoittajan henkilöllisyys ja se, että valvontatoimenpide on tehty ilmoituksen johdosta, on pidettävä salassa. Ilmoittajan henkilöllisyys saadaan kuitenkin ilmaista, jos se on valvonnan kannalta tarpeellista ja ilmoituksen tekijä on antanut siihen suostumuksensa. /6/

Työsuojeluviranomaisella ja tarkastajalla on lisäksi salassapito- ja vaitiolovelvollisuus mm. liikesalaisuuksia ja työntekijän terveydentilaa koskevista tiedoista sen mukaan kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) annetussa laissa säädetään. /8/

3 Työterveyshuolto ja ensiapuvalmius

3.1

Työterveyshuolto

Vuosittain laadittavassa työterveyshuollon toimintasuunnitelmassa tulee huomioida veneitä käyttävien henkilöiden osalta seuraavat asiat:

- terveydenhuollon ammattihenkilöiden suorittamat työpaikkaselvitykset
- tietojen antaminen työntekijöille tapaturma- ja sairastumisvaarasta, haittatekijöiden vaikutuksista ihmiseen sekä haittojen ehkäisystä
- työhönsijoitustarkastus jokaiselle veneen käyttäjälle, sen jälkeen terveystarkastus kolmen vuoden välein (ammattiliikenteessä kahden vuoden välein) sekä tarvittaessa vajaakuntoisuustarkastus
- terveydenhuollon asiantuntijoiden osallistuminen työterveydenhuollon ja ensiapuvalmiuden suunnitteluun sekä tapaturman torjuntaan

Näiden ohjeiden lisäksi sovelletaan veneiden käyttöön liittyvissä asioissa terveyshuollon yleisiä määräyksiä ja periaatteita. /9, 10/

3.2

Veneilijän ensiapuvalmius

Hengenvaarallisissa tilanteissa, kuten veden varaan joutuneiden, kylmettyneiden tai vaikeasti loukkaantuneiden pelastuminen riippuu enemmän pelastajien mielenmaltin säilymisestä, tiedoista, kekseliäisyydestä ja talonpoikaisjärjen käytöstä kuin ensiapulaukun sisällöstä. Veneessä on oltava työpistelaukku. Henkilökohtaisina lisävarusteina voi olla lääkelaukku, jossa on esim. kyypakkaus, voide palovammoihin ja lääke matkapahoinvointia vastaan. Jollissa ja vastaavankokoisissa veneissä, joissa ei ole tilaa tai järkevää paikkaa ensiapulaukulle, se tulee kuitenkin olla mahdollisimman lähellä ja helposti sekä nopeasti saatavilla.

Veneen kuljettajalla tai ryhmän vastuuhenkilöllä tulee olla ensiapukoulutus (vähintään EA 1). Kertauskoulutus järjestetään kolmen vuoden välein. Veneen ohjaajan loukkaantumisen tai äkillisen sairastumisen varalta veneessä tulee aina olla toinen veneen ohjaamisen osaava henkilö.

4 Vaarojen ja haittojen arviointi

Vesillä liikuttaessa erilaisissa olosuhteissa ja työtehtävissä työntekijät altistuvat vaaroille ja haittoille, jotka tulisi arvioida mahdollisimman tarkkaan etukäteen. Samalla tulisi arvioida se, millaisen vaaran riskit muodostavat työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle, mikäli vaaroja ei voida kokonaan poistaa. Vaarat ja haitat voidaan ryhmitellä niiden luonteen mukaan esimerkiksi seuraavasti:

4.1

Työvälineonnettomuudet

Tähän ryhmään kuuluvat vaarat ja haitat, jotka aiheutuvat veneen puutteellisesta varustuksesta, ko. vesistöön sopimattomasta kalustosta, liian suuresta tai väärin lastatusta kuormasta, kuljettajan puutteellisista tiedoista ja taidoista, välinpitämättömyydestä, virheellisistä käytöistä ja laitevioista. Veneen tai perämoottorin rikkoontuminen ja polttoaineen loppuminen vaikeissa olosuhteissa voi johtaa välittömään vaaraan, vaikka itse rikkoutumistapahtuma olisi sinänsä vaaraton. Liikenteen aiheuttamat riskit liikuttaessa autolla venekaluston kanssa kuuluvat myös näihin riskeihin.

4.2

Työympäristön aiheuttamat vaarat ja haitat

Tähän ryhmään kuuluvat esimerkiksi sään ja sen nopean muutoksen, myrskyn, keli-rikon, jäiden, veden virtaussuuntien ja -nopeuksien muutosten, ukonilman, huonon näkyvyyden ja kylmyyden tuomat vaarat ja haittatekijät. Viime vuosina on kertynyt havaintoja myös siitä, että liikkumiseen sakean sinilevämassan peittämällä vesialuilla tyynessä säässä saattaa sisältyä hengitysteiden kautta aiheutuvan myrkytystilan riski. Vaaraa aiheutuu myös siitä, että työtehtävät tehdään veneissä, joita ei ole suunniteltu nimenomaan kyseessä oleviin tehtäviin. Niissä ei ole työtä helpottavia apulaitteita ja rakenteita, joten työn ergonomia voi olla huono. Myös veneestä tapahtuvassa

näytteenotossa ja mittauksissa on aina suuri vaara joutua veden varaan varsinkin huonossa säässä.

4.3

Työtapojen aiheuttamat vaarat ja haitat

Veneestä tapahtuvat työtehtävät voivat olla ergonomisesti vääriä ja siten altistaa rasis-
tusvammoille sekä tapaturmille. Lisäksi vesillä tapahtuvia eri työtehtäviä ei ole ohjeis-
tettu ja standardisoitu niin pitkälle, että kaikki vesillä työtä tekevät tekisivät työnsä
samalla, ohjeistetulla tavalla. Tästä syystä käytössä voi olla ”vääriäkin” työtapoja ja
-tekniikoita. Väärät tavat ovat työturvallisuuden kannalta huonoja ja voivat lisätä
rasitusta sekä tapaturman vaaraa. Myös olosuhteisiin nähden oikea pukeutuminen
sekä suoja- ja pelastautumisvälineiden käyttö vaikuttavat keskeisellä tavalla sekä työn
ergonomiaan että turvallisuuteen. Myös kiire ja väsymys altistavat tapaturmille. Ne
ovat taustavaikuttajia, jotka lisäävät riskiä niin työvälineiden kuin -olosuhteidenkin
aiheuttamille tapaturmille ja voivat johtaa tinkimiseen ergonomisesti parhaiden ja
turvallisimpien työtapojen noudattamisesta.

Vaarojen ja haittojen arviointi on osa jokapäiväistä työtä ja se on otettava myös
huomioon työsuojelun toimintaohjelmassa (vrt. työturvallisuuslaki 10 §). Riskien
huomioon ottaminen on helpompaa, jos ne on kartoitettu mahdollisimman yksi-
tyiskohtaisesti ja ryhdytty toimenpiteisiin mahdollisten haittojen ehkäisemiseksi tai
ainakin vähentämiseksi. /4, 6/

5 Veneiden käyttö ympäristöhallinnossa

5.1

Käyttö ympäristöhallinnossa

Ympäristöhallinnon käytössä olevalla venekalustolla suoritetaan tavanomaisten siirto- ja kuljetustehtävien lisäksi varsin erilaisia työtehtäviä sekä paikallaan olevasta että liikkuvasta veneestä. Veneellä ja veneestä suoritettavat työt ajoittuvat koko avovesikaudelle.

5.2

Kuljettajan pätevyys

Vesiliikennelain mukaan vesikulkuneuvon kuljettajana ei saa toimia henkilö, jolla ei ole olosuhteisiin nähden tarvittavaa ikää, kykyä ja taitoa. Jos venettä ei ole katsastettu merenkulkuviranomaisten toimesta, veneenkuljettajan pätevyys tehtävänsä on kuitenkin varmistettava muulla tavalla, vrt. kohta 5.3 Veneen käyttöluja. /11/

Vaikka katsastaminen on pakollista vasta yli 10 m. veneille, sitä suositellaan ympäristöhallinnon suurehkoille, myös alle 10 m. veneille, jolloin varmistutaan veneen oikeasta varustuksesta ja kuljettajan pätevyydestä, koska näihin veneisiin voidaan myös anoa miehistystodistus. Huomattakoon, että myös alle 10 m. veneisiin on ainakin matkakohtaisesti valittava aina päällikkö. Jos veneen pituus on yli 10 m, se on katsastettu ja sille on anottu miehistystodistus, siitä ilmenee aluksen vähimmäismiehitys sekä laivaväen kokoonpano ja pätevyys eri liikennealueilla.

Aluksen päällikön vastuu on merilain (674/1994) mukaan sangen laaja. Etenkin vahinkotapauksissa selvitetään, onko aluksen päällikkö toiminut näiden määräysten mukaan. Seuraavassa on ote merilain ao. säännöksistä:

- Päällikön on ennen matkan aloittamista huolehdittava siitä, että alus on matkaan ja vuodenaikaan nähden merikelpoinen, jolloin hänen on myös huolehdittava siitä, että alus on asianmukaisesti miehitetty ja varustettu.

- Päällikön on ennen matkan aloittamista varmistettava, että kuljettavaksi aiottu reitti on suunniteltu käyttämällä kyseessä olevan alueen asianmukaisia merikarttoja ja merenkulkujulkaisuja.
  - Päällikön on huolehdittava siitä, että alusta kuljetetaan ja käsitellään hyvän merimiestaidon mukaan.
  - Matkan aikana päällikön valvottava, että alus pidetään asianmukaisessa kunnossa.
  - Jos alus on vaarassa joutua merihätään, josta voi aiheutua vaaraa aluksessa oleville, päällikön on viivytyksettä ilmoitettava asiasta meripelastuslaissa tarkoitetulle meripelastuskeskukselle tai meripelastuslohkokeskukselle taikka muulle asianomaisella alueella etsintä- ja pelastustointia johtavalle yksikölle.
- /12/

5.3

Veneen käyttölupa

Käytännössä ympäristöhallinnon venekalustoa käyttävät työssään henkilöt, joiden veneilytaidot ja pätevyys vaihtelevat. Asianmukaisen veneellä liikkumisen opastamiseksi ja annettujen ohjeiden omaksumisen varmistamiseksi jokaisella ympäristöhallinnon veneenkäyttäjällä on oltava esimiehen tai veneiden käytöstä vastaavan nimikirjoituksellaan vahvistama veneen käyttölupa. Käyttölupaa myönnettäessä esimiehen/veneiden käytöstä vastaavan on varmistettava, että veneen käyttäjä on saanut ja lukenut tämän työsuojeluoppaan liitteineen ja mahdolliset muut veneiden käyttöön liittyvät työpaikkakohtaiset ohjeet ja määräykset. Lisäksi on varmistuttava siitä, että veneen käyttäjä omaa riittävän kyvyn ja taidon hallita venettä joko ajokojeella tai muulla tavalla. Ehdotus käyttöluvan tekstistä on liitteessä 4.

6 Veneiden valinta ja varustus

6.1

Yleisiä vaatimuksia

Uutta kalustoa hankittaessa tulee ennen hankintapäätöksen tekoa varmistaa, että hankittava kalusto vastaa ominaisuuksiltaan suunniteltua käyttöä ja että kalusto ehdottomasti täyttää ko. tyypistä annetut viranomaismääräykset. On huomattava, että etenkin pieniä veneitä koskevat nykyiset viranomaismääräykset ovat tarkoitettu huviveneille, jolloin niitä on pidettävä vain vähimmäisvaatimuksina. Näin käytettävälle venekalustolle viranomaismääräysten lisäksi asetettavat lisävaatimukset määräytyvät suoritettavien työtehtävien, työkohteen ja mahdollisten olosuhteiden mukaisesti. Lisäksi on otettava huomioon tekniikan kehittyminen ja hankittava työturvallisuudeltaan sekä käytettävyydeltään hyvää tasoa omaavaa kalustoa. (vrt. työturvallisuuslaki 8 §) /4/

Veneiden hankinnassa ja käytössä on noudatettava kestävän kehityksen periaatteita, joka tarkoittaa mm. sitä, että moottorien hankinnoissa tulee suosia vähän polttoainetta kuluttavia nelitahtimoottoreita ja suuremmissa veneissä dieselmoottoreita.

Yli 10 m pitkät veneet tulee katsastaa myös merenkulkuviranomaisen toimesta, jolloin sallittu käyttöalue ja osa varusteista määräytyy tarkastajan lausunnon perusteella. Jos ympäristöhallinnon ja merenkululaitoksen varustelistat ovat ristiriidassa keskenään, merenkululaitoksen ohje on määräävä. Veneiden turvallisuuden varmistamiseksi tulee mahdollisuuksien ja veneen käyttöolosuhteiden mukaan myös alle 10 m veneet katsastaa merenkulkuviranomaisten toimesta.

Ympäristöhallinnon käyttöön kuljettajineen vuokratuista veneistä vastaa aina veneenkuljettaja, jonka tulee pyydettyessä esittää, että vene on asianmukaisesti varustettu.

Veneen tarkastuspöytäkirja

Venekaluston kunto ja veneiden varustus tarkastetaan vuosittain. Tarkastuksessa tulee olla läsnä ympäristökeskuksen venekalustosta vastaava ja ainakin yksi venettä käyttävä henkilö. Tarkastuksesta on tehtävä pöytäkirja tai muistio, jonka tilaisuudessa läsnä olleet allekirjoittavat. Liitteenä 3 on venetarkastuksessa käytettävä pöytäkirjamalli, johon on merkitty eri veneluokkien minimivarustus. Tarkastuspöytäkirja löytyy ympäristöhallinnon lomakejärjestelmästä. Työsuojelusta vastaavan on varmistettava, että tarkastukset todella tehdään säännöllisesti ja asianmukaisesti. Tarkastuksista on laadittava vuosittain yhteenvetoraportti, joka tulee säilyttää muiden työturvallisuutta käsittelevien asiapapereiden tapaan.

Veneiden rakenteelliset määräykset

Uusien veneiden tulee täyttää vähintään seuraavat viranomais- ja luokitussäännöt:

- Alle 6 m pituiset veneet: EU:n huvivenedirektiivin määräykset, jolloin veneen tulee olla varustettuna CE-kilvellä.
- Yli 6 m pituiset veneet: Merenkululaitoksen myöntämä Pohjoismaisen Työvenenormin hyväksyntä. Huomattakoon, että veneellä tulee olla aina myös tässäkin tapauksessa CE-kilpi.
- Suojatuissa käyttöolosuhteissa käytettäville yli 6 m pituisille veneille voidaan erityistapauksessa hyväksyä pelkkä CE-kilpi. Huomattakoon, että tällaista venettä ei siten saa käyttää muunlaisissa olosuhteissa. /13/

Jos vanha venekalusto ei täytä em. normien vaatimuksia, vuositarkastuksessa tulee erityisesti tarkastaa, että vene rakenteeltaan ja varustukseltaan täyttää käyttöolosuhteiden sille asettamat vaatimukset. Yleisesti on pyrittävä käyttämään veneitä, jotka on tarkoitettu työveneiksi. Puhtaaseen huvivenekäyttöön tarkoitettu venekalusto soveltuu usein huonosti ympäristöhallinnon työtehtäviin.

Veneen CE-sertifiointi

EU:n huvivenedirektiivi tuli voimaan 16.6.1996. Kaikkien EU-maissa myytävien 2,5 - 24 m huviveneiden tulee täyttää direktiivin vaatimukset eli olla sertifioituja ja osoituksena tästä on veneessä CE-merkki. Veneessä on lisäksi oltava valmistajan kilpi, mistä selviää valmistajan lisäksi venemalli, suunnittelukategoria, kantavuus sekä suurin sallittu moottoriteho. CE-merkki voi olla myös em. valmistajan kilvessä.

Direktiivi asettaa vaatimuksia veneiden rakenteelliselle turvallisuudelle. Vaatimukset saavutetaan veneen oikean suunnittelun ja valmistuksen kautta. Kun vene on sertifioitu, valmistaja kiinnittää veneeseen CE-merkin sekä allekirjoittaa vakuutuksen siitä, että vene on valmistettu direktiivin vaatimusten mukaisesti. Myyjän on luovutettava tämä ns. vaatimustenmukaisuuden vakuutus veneen ostajalle. Tämän lisäksi on kaupanteon yhteydessä ostajalle luovutettava ”Omistajan Käsikirja”, eräänlainen veneen käyttöohje. /13/

6.3.2

Pohjoismainen venenormisto

Merenkulkulaitos on yhdessä muiden pohjoismaisten merenkulkuviranomaisten kanssa laatinut normiston Pohjoismaissa käytettäville työveneille. Normisto asettaa veneen rakenteelle suuremmat vaatimukset kuin EU-direktiivi ja lisäksi vaatimukset on tarkemmin yksilöity. Normiston mukaisia tarkastuksia on Suomessa hyväksytty tekemään mm. Valtion tekninen tutkimuskeskus, VTT.

Pohjoismaisen normiston viimeisin versio on vuodelta 1990. Tämän jälkeen VTT on suomalaisten vesillä toimivien viranomaisten kanssa tehnyt esityksen normiston uusimisesta ja se on valmistunut sekä käyttöön otettu v. 2005. Se kattaa nyt aiempaa pienemmät veneet, mutta se tulee olemaan vain suomalainen ohje. Vaikka normiston käyttöönotosta ei ole vielä merenkulkulaitoksen virallista ohjetta, merenkulkulaitos myöntää jo uuden normiston mukaisia todistuksia Pohjoismaisen työvenenormiston nimisenä. MKL:n virallisen ohjekirjeen julkaisemisen yhteydessä normiston nimi saattaa muuttua MKL:n veneohjeeksi, koska ohje ei ole enää pohjoismainen.

6.4

Veneiden valinta käyttötarkoituksen mukaan

EU:n huvivenedirektiivi määrittelee myös ne veneen käyttöolosuhteet, joihin vene on suunniteltu. Nämä ns. suunnittelukategoriat määrittävät ne olosuhteet, jotka veneen on kestävä ilman että veneen tai matkustajan turvallisuus vaarantuu. /13/

Suunnittelukategoriat ovat:

- A Valtameri
- B Avomeri
- C Rannikko
- D Suojaiset vedet

Se, mihin kategoriaan vene on suunniteltu, ilmenee veneeseen kiinnitetystä valmistajan kilvestä. Näitä kategorioita voi käyttää apuna valittaessa veneitä ympäristöhallinnon työkäyttöön pitäen kuitenkin mielessä, että luokat on suunniteltu huvikäyttöön, jolloin veneellä ei ole edellytetty tehtävän työtä. Näin em. kategorioita on pidettävä

vähimmäisvaatimuksena työkäyttöön veneitä valittaessa. Suunnittelukategorian A. Valtameri, veneitä ei ympäristöhallinnossa pääsääntöisesti käytetä. Yli 10 m pitkien veneiden osalta on huomioitava, mitä kohdassa 6.1 on erikseen niiden osalta mainittu.

Seuraavassa on esitetty veneiden valintaohjeet eri käyttötarkoituksiin sekä tarvittava varustus. Huomattakoon, että ainakin uusien pelastautumisvarusteiden tulee olla varustettu CE-merkinnällä.

6.4.1

Avoimilla merialueilla ja suurien järvien selkävesillä suoritettavat työt

Käytettävän venekaluston tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

- avomerikelpoinen suunnitteluluokan B vene, pääsääntöisesti myös Pohjoismaisen työvenenormiston hyväksynnällä varustettu, 2-luokan varustein
- koko riittävä, mieluiten > 7,0 m
- mahdollisuuksien mukaan makuupaikat 2 henkilölle ja keittomahdollisuus sekä WC
- riittävät ja tarkoituksenmukaiset tilat työvälineille ja työskentelylle
- merenkulkuviranomaisten määräämä muu varustus
- veneellä tulee olla sopiva säilytyspaikka (laituripaikka, traileri, talvella katos)

6.4.2

Rannikon läheisyydessä, saaristossa ja järvillä suoritettavat työt

Käytettävän venekaluston tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

- merikelpoinen, suunnitteluluokan C mukainen vene 3-luokan varustein
- koko riittävä, mieluiten > 4,0 m
- mieluiten osittain katettu
- riittävät ja tarkoituksenmukaiset tilat työvälineille ja työskentelylle
- kuljetuskelpoinen tavallisen henkilöauton vetämällä peräkärryllä tai mieluiten trailerilla.

6.4.3

Pienillä järvillä, lammilla ja jokivesistöissä suoritettavat työt

Pienillä järvillä, lammilla ja jokivesistöissä voidaan käyttää pienehköä yleistyövenettä, joiden suunnitteluluokka on D tai siitä pienempiä veneitä, kumiveneitä, jollia ja jopa kanootteja seuraavin vaatimuksin:

- 4-luokan varusteet
- kaluston tulee olla vakaata ja mikäli mahdollista myös vedellä täytettynä kelluvaa
- kantavuuden on oltava vähintään 2 henkilöä varusteineen.

Pääsääntöisesti yli 10 m pitkien veneiden osalta merenkulkuviranomainen katsastuksen ja miehitystodistuksen antamisen yhteydessä päättää veneen varusteista, kuljettajan pätevyydestä, ym. Kuten aiemmin kohdassa 6.1 on mainittu, turvallisuuden varmistamiseksi voidaan ja kannattaa pyytää merenkulkuviranomaisten katsastusta myös niille alle 10 m veneille, joilla joudutaan työskentelemään avoimilla vesialueilla.

7 Turvallinen veneiden käyttö

7.1

Ohjeet ja varusteet

7.1.1

Veneilyn Aapinen

Tämän oppaan liitteenä on Venealan Keskusliitto Finnboat ry:n julkaisema Veneilyn Aapinen (liite 1). Siinä kuvatut, vesillä liikkumiseen tarvittavat perustiedot ja –taidot, on hallittava jokaisen, joka joutuu ajamaan perämoottori- tai isompaa venettä ympäristöhallinnon työtehtävissä vesistössä, jossa on merkittyjä väyliä.

Merenkululaitos toimittaa korvauksetta tarramerkkejä, joihin on kuvattu merimerkit, kardinaali- ja lateraalimerkit. Nämä tarramerkit kehoitetaan kiinnittämään veneisiin sopiviin, näkyviin paikkoihin.

7.1.2

Veneen tarkastukset vesille lähdettäessä

Ennen työtehtävän aloittamista on tarkastettava, että vene ja sen varusteet ovat asianmukaisessa kunnossa. Vaikka veneelle on tehty vuosittainen tämän ohjeen kohdan 6.2 mukainen tarkastus, on varmistauduttava, että tarkastuspöytäkirjan mukaiset varusteet ovat edelleen veneessä. Matkakohtaisessa tarkastuksessa on huomioitava, että soutuvene ja pienen perämoottoriveneen tarkistus on luonnollisesti erilainen, kuin suuren katetun veneen. Tarkastuskohteet ovat aina venekohtaisia, eikä sellaista venettä ole, jossa olisi käytävä läpi koko alla oleva lista. Toisaalta veneessä voi myös olla tarkastettavia kohteita, joita tässä listassa ei ole. Kaikki tarkastukset on tehtävä aina rannassa ennen vesille lähtöä, vaikka osa niistä olisi tehty kertaalleen jo lähdettäessä kuljettamaan venettä trailerilla. Seuraavassa on luettelo tarkastuskohteista ja muista tehtävistä. Listan kolme viimeistä tarkastusta tehdään moottorin käydessä.

- valittava viimeistään tässä vaiheessa veneen päällikkö
- tappi, airot ja hankaimet
- äyskäri
- ankkuri on käyttövalmiina
- perämoottori on kiinni kunnolla ja varmistusköysi tai -vaijeri on kiinni veneessä
- työkalut
- polttoainetta on riittävästi, reilusti yli aiotun tarpeen
- polttoainetankin ilmaruuvi on auki
- kompassi ja ajantasaiset merikartat
- reitti on suunniteltu
- kiikarit
- kaikilla on pelastus- tai paukkuliivit päällä (avoveneessä)
- pelastus- tai paukkuliivit ovat mukana (katetussa veneessä)
- matkapuhelin
- hätäraketit, -soihdut ja -savut
- tulentekovälineet
- käyttökunnossa oleva, sääntöjen mukainen sammutin
- ensiapulaukku
- GPS-vastaanotin tai vastaava paikannuslaite
- toimintakunnossa olevat veneen varustukseen kuuluvat navigointi- ja radio-laitteet
- merkkivalot toimivat
- lippu nostettuna (isot katetut veneet, merialueella)
- pilssipumpun koekäyttö (sadeveden poisto)
- moottorin silmämääräinen tarkastus
- moottoriöljyn määrä, varaöljyä mukana
- moottorin öljynpaine
- jäähdytysveden kierron tarkistus
- latausjännite

Aiotun matkan kestosta riippuen turvallisuuden kannalta yhtä tärkeää kuin esimerkiksi polttoaineen riittävyys, voi olla vaatetuksen, juomaveden ja eväiden riittävyys. Työtehtävän onnistumiseksi on myös tarkistettava ennen lähtöä, että kaikki työssä tarvittavat välineet ja ohjeet ovat mukana sekä asianmukaisesti kiinnitettyinä. Kastumiselle arat tavarat tulee sijoittaa siten, että ne ovat roiskevedeltä ja sateelta suojassa. Vaikka valmistautuminen itse työtehtäviin vesille vaatii huolellista paneutumista, turvallisuuden varmistaminen ei saa jäädä muun valmistelun varjoon.

Paloturvallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. On varmistettava, että irtonaiset polttoainesäiliöt on kiinnitetty asiallisesti ja että säiliötilan tuuletus on mahdollista siten kuin se on veneessä suunniteltu. Polttoaineiden käsittelyssä on huomioitava sekä turvallisuus- että ympäristönäkökohdat. Venettä tankattaessa on

tiedostettava palovaara ja tankkaus on hoidettava siten, että polttoainetta ei pääse vesistöön eikä maaperään. 2-tahtimoottoreiden polttoaineen valuminen maahan tai veneeseen aiheuttaa usein myös liukastumisvaaran.

7.1.3

Veneen käyttäytymisen opettelu

Veneet käyttäytyvät aallokossa kullekin venemallille tyypillisellä tavalla. Käyttäytymiseen vaikuttavat myös veneen kuorma ja sen sijoittelu sekä käytettävissä oleva koneteho ja vauhti eri tilanteissa. Työtehtäviin on pyrittävä aina käyttämään ominaisuuksiltaan ja käyttäytymiseltään tuttua venettä. Kun työkäyttöön hankitaan uusi venemalli, sen ominaisuuksiin ja käyttäytymisen perehtymiseen on varattava riittävästi aikaa.

Työtehtäviä varten voidaan lyhytaikaisesti käyttää (lainata, tms.) venettä, johon käyttäjä ei ole riittävästi perehtynyt, vain, jos liikutaan suojaisilla vesialueilla. Ja tällöinkin liikkumista kovassa merenkäynnissä ja tuulesta tulee välttää. Laina- ja samoin myös vuokraveneenkin varustelun on aina oltava luvussa 6 kuvatun kyseisen kategorian mukainen.

7.1.4

Navigointilaitteista

Jos veneessä tulee tämän ohjeen mukaisesti olla navigointilaitteita, niiden käyttäjällä on oltava riittävästi kokemukseen perustuvaa osaamista, muutoin niiden käyttö voi johtaa erehdyksiin ja jopa vaaratilanteisiin. Pelkästään sähköisten navigointilaitteiden varassa ei vesille kuitenkaan saa koskaan lähteä, sillä veneissä käytettävien sähköisten paikannuslaitteiden ja elektronisten merikorttien tietojen virheettömyyttä ei taata. Tästä syystä veneessä on oltava aina myös sähköstä riippumaton kompassi ja merikartta tai muu kartta, jos merikarttaa ei ole saatavissa. Vain niiden avulla voidaan tarkkailla sähköisten laitteiden toimintatarkkuutta ja niitä on käytettävä ja myös osattava käyttää, jos sähkölaitteisiin tulee vikaa.

Ilman karttaa ja kompassia voidaan liikkua vain lammilla ja pienillä järvillä sekä muualla vain, kun liikutaan rannan välittömässä läheisyydessä.

7.1.5

Pelastautumisvälineiden käyttövelvoitteet

Veneessä on aina pidettävä pelastus- tai paukkuliivejä päällä. Vain katetun veneen sisätiloissa liivien päälläpitopakkoa ei ole. Merenkulkulaitoksen katsastamissa veneissä varsinaisia pelastusliivejä tulee olla veneen enimmäishenkilöluvun mukainen määrä. Työn tekemistä varten on oltava tarkoituksen mukaiset pelastus- tai paukkuliivit jokaiselle veneessä olijalle. Vähiten työskentelyä rajoittavia ovat paukkuliivit. Näiden

pelastautumisvälineiden tulee olla SOLAS-hyväksytyjä, CE-merkittyjä ja ne tulee tarkistuttaa säännösten mukaisesti (mm. paukkuliivit vuosittain). Huomattakoon, että ns. veneilyliivit eivät ole pelastusliivejä. Niistä puuttuu mm. päätä kannattava kaulus.

Silloin kun ilma tai vesi on niin kylmää, että hypotermia voi uhata veteen pudonnutta tai vedestä pelastettua, on pukeuduttava kevyeen, työkäyttöön tarkoitettuun pelastautumispukuun. Sen lisäksi on käytettävä myös liivejä, sillä kevyt pelastautumispuku ei pidä veteen joutuneen päätä pinnalla. Se ainoastaan estää veden tunkeutumisen ihoa vasten. Jos käytetään pelastautumispukuun liittyvää CE-hyväksyttyä kelluttavaa väliasua, erillistä pelastusliiviä ei tarvita.

Hypotermiaa käsitellään tarkemmin Veneilyn Aapisessa sekä ympäristöhallinnon oppaassa Työsuojelu vesi- ja ympäristönäyteenotossa Hypotermiasta löytyy tietoa myös Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliiton internet-sivuilta. /14, 15/

7.2

Kokemus ja taidot vesistön ja tehtävän mukaan

Ympäristöhallinnon tehtävät, joissa käytetään venettä työvälineenä, kattavat vesistötyypit pienimmistä lammista avomeren äärelle ja tehtävät yksinkertaisesta maastokatseluksesta epävakaa kalakuorman kuljettamiseen. Kuten käytettävälle kalustolle, myös miehistön osaamiselle ja kokemukselle asettavat vaatimukset ovat riippuvaisia vesistön koosta ja luonteesta sekä suoritettavasta työstä siellä. Periaatteena on oltava, että työtehtävään vesille lähetetään vain sellainen työntekijä tai -ryhmä, jonka osamisen ja kokemuksen voidaan arvioida riittävän turvalliseen liikkumiseen.

7.2.1

Lammet ja pikkujärvet

Pienimmillä kohteilla käytetään tavallisimmin myös pienintä ja keveintä kalustoa. Kumiveneellä tai pienellä soutuveneellä liikkuminen ei vaadi erityistä veneilykokemusta, jos työtehtävät voi suorittaa istuen. Niillä eivät edes kartta, kompassi ja niiden käyttötaidot ole välttämättömiä.

7.2.2

Keskikokoiset järvet

Työosioissa liikutaan yleensä perämoottoriveneellä ja tällöin on varauduttava muuhunkin vesiliikenteeseen. Kartta ja kompassi on pidettävä aina mukana. On siis osattava käsitellä perämoottoria, tunnettava väistämismääräsuhteet ja osattava suunnitella reitti kartalla sekä toteuttaa se vesillä.

7.2.3

Suuret järvet, reittivesistöt ja kanavat

Luonteenomaisia piirteitä ovat selkävesillä tuulessa kehittyvä korkea aallokko, paikoittainen sokkeloisuus, ajoittain vilkas vesiliikenne sekä merkityt vene- ja laivaväylät, joilla voi liikkua myös suuria kauppa-aluksia. Veneenä on yleensä nopeahko keskikokoinen perämoottorivene.

Suunnitellulla reitillä ja "kartalla" on pysyttävä hetki hetkeltä, mikä vaatii kokemusta. Kaikki merimerkit on tunnettava ja väistämissäännöt on osattava. Myös aluksien merkkivalojen ja -kuvioden merkitys väistämisvelvollisuuden määrittämisessä on kyettävä selvittämään tarvittaessa.

Kanavat yhdistävät monia suuria järviä. Niiden käyttö edellyttää, että tunnetaan tarkoin niissä liikkumisen säännöt ja valo-opasteet.

7.2.4

Meri

Etäisyydet ovat suurempia, tuulet kovempia, aallokko korkeampaa ja sumu voi haitata liikkumista useammin kuin sisävesissä. Saariston väylillä ja rannikkokaupunkien edustoilla veneliikenne on kesällä erittäin vilkasta. Monilla väylillä liikkuu myös suuria kauppa-aluksia sekä merivoimien ja merivartioston aluksia kaikkina vuorokauden aikoina, joskus myös kovalla vauhdilla.

Merellä kaikki turvallisuuteen vaikuttavat olosuhteet voivat näin ollen olla vaikeampia ja todennäköisyys joutua vaaratilanteisiin on suurempi kuin sisävesillä. Miehistön osaamisen on, rannikon läheisimmässä sisäsaaristossa liikkumista lukuun ottamatta, oltava ammattimaista.

7.2.5

Ajo väylien ulkopuolella

Monissa ympäristöhallinnon työtehtävissä vesillä liikutaan paljon väylien ulkopuolella, kuitenkin useimmiten ilman hyvää paikallistuntemusta. Paikallistuntemusta kuitenkin tarvittaisiin, sillä kaikkia matalikoita ja karikoita ei ole merkitty karttoihin. Tällöin liikkumisessa on noudatettava suurta varovaisuutta, ajettava hiljaisella nopeudella ja selvitettävä kulkumahdollisuudet käyttäen apuna silmämääräistä tähtystystä, luotausta, tms.

Vedessä on ajoittain muitakin esteitä, kuten verkkoja, rysiä ja paunetteja. On siis tunnettava pyydyksien normaalit merkitsemistavat, mutta varauduttava myös siihen, että on puutteellisesti merkittyjäkin pyydyksiä.

7.2.6

Joet

Liikkuminen jokia pitkin rinnastuu osittain liikkumiseen väylien ulkopuolelle. Joessa voi olla purettujen siltojen ja laitureiden tolppia pinnan alla, vanhoja uittorakenteita ja niiden jäänteitä. Tulvat kuljettavat oksia, puita ja muita esineitä, jotka voivat vaania pinnan alla ja kevättulvan kuljettamat jäät voivat siirrellä kiviäkin uusiin paikkoihin.

Joki voi siis olla jatkuvassa muutoksen tilassa veneellä liikkumisenkin kannalta. Siksi jokivesissä on aina ajettava varoen ja huomioitava myös virtauksen ja veden kirkkauden vaikutus mahdollisuuksiin havaita pinnan alla olevia esteitä.

Välittömästi koskien ja voimalaitospatojen yläpuolisilla, voimakasvirtaisilla jokiosuuksilla on veneessä oltava riittävän suuri ankkuri nopeasti käsille saatavissa. Konehäiriön, airon katkeamisen tai hankainrikon sattuessa vene on voitava ankkuroida luotettavasti ja nopeasti.

Huomattakoon, että veneen käyttäytymisen hallinta voimakkaassa virtauksessa on ongelmallista ja tästä syystä esim. voimalaitos- tai säännöstelypadon läheisyydessä liikuttaessa on noudatettava erityistä varovaisuutta sekä annettuja ohjeita ja hälytyksiä.

7.2.7

Vaikeat olosuhteet, myrsky, sumu, pimeys, ukkonen

Vaikeat sääolosuhteet, varsinkin myrsky merkitsee aina veneellä liikkujan turvallisuuden alenemista. Siksi periaatteena on oltava, että myrskyn vallitessa vesille ei lähdetä. Vesille ei lähdetä silloinkaan, kun on sumu tai pimeää, eikä veneessä ole tutkaa tai sitä ei osata käyttää luotettavasti.

Myrskyyn ja sumuun voidaan joutua vesillä työskenneltäessä kuitenkin yllättäen, ennemmin tai myöhemmin. Sellaisten tilanteiden varalta työhön on aina käytettävä kohdevesistön mahdollisia ääriolosuhteita vastaavaa venettä. Veneen on oltava myös varusteltu vaikeiden olosuhteiden varalta ja miehistöllä on oltava tilanteen selvittämiseen riittävä kokemus.

Ukonilmaan voi liittyä normaalia myrskyäkin rajumpia tuulenpuuskia. Lisäksi varsinkin avoimella selällä salaman iskun vaara on suuri. Ukonilman noustessa on aina poistuttava selkävesiltä ja hakeuduttava rannan suojaan, jos mahdollista.

7.2.8

Avun hälyttäminen

Veneilyn Aapinen antaa ohjeet avun hälyttämiseen vesillä. Oppaan lähtökohtana on veneily alueella, jossa viranomaiset päivystävät sekä liikkuu muitakin veneitä ja

ihmisiä. Suuri osa ympäristöhallinnon vesillä tehtävästä työstä tehdään kuitenkin pienillä veneillä, jossa ei ole hätäraketteja eikä VHF-puhelinta ja alueilla joissa viranomaisilla ei ole VHF-asemaakaan. Hälytysyhteydet on liitteessä 2.

Jos apua on hälytettävä, voi varmin tapa olla soittaminen yleiseen hätänumeroon 112 matkapuhelimella. Maastosta soitettaessa ei kuitenkaan voi antaa osoitetta, jossa apua tarvitaan. Siksi veneessä, aivan rannikon läheisyydessä, joilla, tms. tehtäviä töitä lukuun ottamatta, on aina pidettävä mukana GPS-vastaanotinta tai vastaavaa paikannuslaitetta, jonka avulla voi määritellä sijainti ja ilmoittaa se koordinaatteina hätäkeskukseen.

Työturvallisuuslain 8 §, Yleinen huolehtimisvelvoite, vaatii työnantajaa ottamaan tekniikan ja käytettävissä olevien keinojen kehittymisen huomioon. Paikantamistekniikka ja -välineet kehittyvät jatkuvasti ja kohteen luotettava paikantaminen maastossa on jo nyt teknisesti mahdollista monin vaihtoehtoisin keinoin. Velvoite kuljettaa GPS:ää aina vesillä voidaan korvata jollakin muun hätäpaikannusmentelmän tai -laitteen käytöllä. /4/

7.2.9

Päällikkö kantaa aina vastuun

Toiminnan selkeyttämiseksi yleisesti ja erityisesti vaaratilanteissa, jonkun on toimittava päällikkönä veneessä, vaikka päällikköä ei olisikaan veneen pienuudesta johtuen määrätty merenkulkuviranomaisten toimesta. Veneen päälliköstä on sovittava vähintään matkakohtaisesti. Päällikön vastuuta on selvitetty tarkemmin tämän ohjeen kohdassa 5.2.

8 Veneen kiinnitys, ankkurointi ja kuljetus

8.1

Säilytys laiturissa

- Vene kiinnitetään tarkoituksenmukaisilla köysillä sille varatulle paikalle veden korkeuden vaihtelu ja aallokko huomioiden.
- Varmistaudutaan, että veneen virtapiiri on katkaistu pääkatkaisijasta.
- Sadeveden pääsy veneeseen estetään veneen omalla kuomulla tai sopivalla peitteellä mahdollisuuksien mukaan (ellei vene ole itsetyhjentyvä).
- Varmistaudutaan, että lepuuttajat, mikäli niitä tarvitaan, ovat paikallaan.
- Vene lukitaan ja varmistetaan uudelleen, että vene on asianmukaisesti kiinnitetty.
- Jos vene jää pitkäksi aikaa laituriin, sen kiinnitykset ja tiiviys on käytävä aika ajoin tarkistamassa.

8.2

Veneen ankkurointi

Veneen ankkuroinnissa on otettava huomioon, ettei se saa haitata muuta liikennettä. Lisäksi on varmistuttava, että pohja on sovelias.

Kiinnittyminen ja ankkuroiminen on kielletty kieltomerkein merkityillä paikoilla ja:

- johtoylitysten ja siltojen alla
- vedenalaisten kaapelien ja putkien kohdalla
- sulkuporttien ja siltojen välittömässä läheisyydessä
- kohtaamis- ja ohittamiskiellon vaikutusalueella
- kanavan käyttöhenkilökunnan niin määrätessä
- väylille ja puolustusvoimien suoja-alueille

Veneen kuljetus trailerilla

Kuljetettaessa venettä on ensin varmistettava, että vene ei ole liian painava kyseiselle trailerille ja ne yhdessä liian painavat vetoautolle. On myös muistettava, että henkilöauton ajokortti, ajokorttiluokka B ei oikeuta vetämään perävaunua, jos a) yhdistelmän (auto + traileri veneineen) ylittää 3.500 kg., b) traileri ja vene painavat yhteensä enemmän kuin vetoauto tai c) trailerin ja veneen yhteispaino on yli 750 kg. Jos jokin edellä mainituista rajoista ylittyy, tarvitaan luokan BE ajokortti. Esimiehen tulee varmistaa, että sellainen kuljettaja, joka on saanut BE ajokortin ilmoitusmenettelyllä ilman virallista ajotutkintoa, omaa riittävän taidon kuljettaa ajoneuvoyhdistelmää turvallisesti. /16/

Jos veneen perä yltää yli metrin perävaunun, tässä tapauksessa trailerin, takimaisen, kiinteän osan taakse, veneen perään on sidottava punainen tai punakeltainen merkkilippu. Pimeässä, hämärässä ja huonon näkyvyyden vallitessa tällaisen veneen perän merkitsemiseen on käytettävä punaista valoa tai heijastinta.

Trailerin tukipyörästä on voitava säätää veneen pohjan muotoja vastaavaksi. Vene on sijoitettava trailerille niin, että traileri on kevyesti aisapainoinen. Perämoottori on pidettävä alas laskettuna, tai tuettava se moottorin ohjekirjan mukaisesti. Potkuriin on aina kiinnitettävä lippu, kun venettä kuljetetaan perämoottori nostettuna, vaikka takaylitys olisi vähäinenkin.

Veneen vesille laskujen ja nostojen turvallisuutta lisää, jos traileri on varustettu pituussuuntaisella kulkutasolla. Ilman tasoa joudutaan keikkumaan trailerin, osittain veden pinnan alla olevilla tukirakenteilla, jolloin syntyy kompastumis- ja liukastumisvaara.

Veneiden kuljetukseen on käytettävä vain jousellisia trailereita. Jousettomissa trailereissa tien epätasaisuudet välittyvät vaimentamattomina sen rakenteisiin, kiinnitysmekanismiin sekä veneeseen ja voivat aiheuttaa niissä vaurioita.

Auton ja trailerin tarkastukset ja lastaus

Vene on kiinnitettävä traileriin luotettavasti, ”ylikiinnittämisestä” ei ole haittaa. Veneen sivuilla kiinnittämiseen on käytettävä kiristimin varustettuja tukevia hihnoja. Veneen keula on kiinnitettävä traileriin keulaköydellä ja lukitsemalla vinssin kam-pimekanismi.

Lähdettäessä kohti vesistöä vene on useimmiten valmiiksi trailerilla edellisen käytön jäljiltä. Kiinnitykset on tarkastettava ennen lähtöä ja kiristettävä niitä tarvittaessa. On tarkastettava myös veneeseen kuuluvan ”irtaimiston” kiinnitykset, mikäli niitä ei voi kuljettaa autossa sekä selvitetävä veneen tankkaustarve.

Ennen lähtöä on aina huolehdittava, että auton rengaspaineet vastaavat kuormaa auton ohjekirjan mukaisesti ja toisaalta trailerin vedon jälkeen ne palautetaan nor-

maalikuormaa vastaaviksi. Myös trailerin rengaspaineet on tarkistettava säännöllisesti. Rengaspaineet vaikuttavat ratkaisevasti yhdistelmän ja auton käyttäytymiseen ajossa sekä hallittavuuteen akkijarrutuksessa. Jarrullisissa trailereissa on aina oltava ominaisuuksiltaan vetoauton renkaita vastaavat renkaat.

Kiinnitettäessä traileria autoon on käytettävä trailerin nostopyörää, jonka avulla trailerin voi kiinnittää selkää säästäen. Trailerin kuulakytkin, jolla traileri lukitaan auton vetokoukkuun, on tarkastettava silmämääräisesti aina kiinnitettäessä. Sen varteen voi aikaa myöten tulla rasitusmurtuma ja sen seurauksena traileri voi revetä irti ajon aikana. Kuulakytkimen pettämisen varalta trailerin kiinnitys on varmistettava vaijerilla. Trailerin valojen toiminta on tarkastettava myös jokaisen kiinnittämisen yhteydessä.

8.3.2

Vene maantiellä

Siirtyminen työkohteeseen ja takaisin edellyttää yhdistelmän turvallista hallintaa ja tietoa kulkuvälineiden käytön turvallisuusohjeista. Vastuu ajoneuvosta, matkustajista ja lastista on aina kuljettajalla.

Vedettäessä keskikokoista perämoottorivenettä tai vielä isompaa venettä, on huomioitava, että kuorman painopiste on korkeammalla, kuin tavallisen perävaunu-kuorman painopiste.

Matkaan sisältyy yleisiä liikenneympäristön riskejä, mutta siihen voi sisältyä myös yhdistelmän käsittelyä vaikeassa maastossa ja peruuttamista ahtaissa tiloissa. Matkan vaatimukset on otettava aina huomioon, kun päätetään siitä kuka ajaa.

Liikkeelle lähdön jälkeen ensimmäinen veneen kiinnityksen tarkastus on tehtävä melko lyhyen ajon jälkeen. Varsinkin epätasaisella tiellä kuorman kiinnitykset voivat antaa aluksi periksi. Varsinaisen kuorman kiinnityksien lisäksi on tarkastettava myös perävaunun nostopyörän lukitus, löystyessään se päästää pyörän valumaan, jolloin se vioittuu osuessaan tiehen ja irrotessaan aiheuttaa vaaraa muulle liikenteelle.

Kaikki kiinnitykset on tarkastettava silmämääräisesti aina, kun matkan aikana nouseaan autosta. Ajoittain on syytä tarkastaa myös perävaunun pyörien laakereiden kunto tunnustelemalla niiden lämpenemistä. Pahimmillaan vioittunut laakeri voi johtaa pyörän irtoamiseen ja koko ajoneuvoyhdistelmän hallinnan menettämiseen.
/17, 18/

8.3.3

Vesille laskut ja nostot

Laskettaessa ja nostettaessa venettä on pyrittävä käyttämään tarkoitusta varten rakennettuja luiskia. Luonnonrannoilta laskettaessa on varmistettava laskualustan tasaisuus ja lujuus. Hyvän laskupaikan yläpuolella veneen sivukiinnitykset voidaan

purkaa tasaisella maalla. Sen jälkeen traileri peruutetaan niin syvään kuin veneen lasku vaatii ja toisaalta trailerin takavalot sallivat.

Takavalot on sijoitettu usein epäkäytännöllisen alas ja voivat olla sellaiset, ettei niitä voi upottaa lyhyeksikään aikaa veteen. Joissakin trailereissa valot voidaan upottaa, jos irrottaa trailerin sähköpistokkeen autosta. Toisissa trailereissa valot on taasen kiinnitetty paneeliin, joka on irrotettava ennen veteen ajoa. On siis tunnettava kaluston vaatimukset ja meneteltävä niin, että valot toimivat myös matkalta palattaessa.

Kun auto pysäytetään luiskalle veneen laskua tai nostoa varten:

- Sammutetaan moottori.
- Jätetään peruutusvaihde päälle.
- Vedetään käsijarru tiukasti kiinni.
- Jos perävaunu on jarrullinen, vedetään myös sen käsijarru kiinni.

Veneen laskussa ja nostossa liikutellaan usein satojen kilojen massaa ja käytetään mekaanisesti tehostettua vipuvoimaa. Mekanismin jonkun osan pettäessä tai käyttövirheen sattuessa, vammoja voi aiheutua. Huomattakoon, että venettä trailerilla laskettaessa trailerin on oltava kiinni vetoautossa ja laskemisen on tapahduttava autoa peruuttamalla. Vene-traileriyhdistelmän hallinta luiskalla käsin on useimmissa tapauksissa mahdotonta.

Venettä laskettaessa ja nostettaessa on työskenneltävä auton alapuolella ja on oltava ehdoton varmuus siitä, että yhdistelmä ei pääse liikkumaan! Jos luiska on kovin jyrkkä ja lähistöllä on ”pönkiksi” sopivia esineitä, kiviä tai koolingin pätkiä, ei ole liioittelua asettaa sellaisia auton pyörien taakse varmistamaan.

Erityisen vaarallista veneen käsittely on silloin kun luiskan pinta on jäässä. Silloin yhdistelmä voi murtaa lepokitkan ja lähteä luistamaan jarrujen kiinnioloista huolimatta.

9 Erikoistoiminnot ja kalusto

9.1

Sukeltaja vedessä

- Veneilijän on tunnettava sukeltajien merkit. Viestilippu A tarkoittaa, että sukeltaja on vedessä.
- Kaksoiskartiolla on merkitty sallittu ohituspuoli, kaksoispallolla kielletty ohituspuoli.
- Aina kun näet sukeltajan lipun tai on oletettavaa, että sukeltaja on vedessä, on hiljennettävä vauhtia ja väistettävä riittävän kaukaa.

Tarkemmat selvitykset ovat Veneilyn Aapisessa sivulla 32.

9.2

Kalapyydyksien merkitseminen

Veneiden käyttäjien tulee tuntea kalapyydysten havaitsemiseen käytettävät merkit ja väistää merkittyjä pyydyksiä. Merkit on esitetty kalastusasetuksessa, mutta useasti käytetään myös muita, asetuksesta poikkeavia merkkejä. /19/

9.3

Vesikasvien niittokone

Ympäristökeskuksilla on käytössä useita erityyppisiä vesikasvien niittolaitteita. Ne ovat kelluvia, itsenäisesti liikkuvia työkoneita, joiden varustukseen kuuluvat leikkuuterät, kokoomalaitteet ym. Näiden koneiden käyttäjät on koulutettava erikseen, mutta näissä ohjeissa annetaan ohjeita niittokoneiden käyttöön työturvallisuuden osalta. Ohjeet ovat suuntaa antavia ja eivät sellaisenaan sovellu jokaiselle konetyypille. Koneet on kuitenkin aina hyväksytettävä työsuojelupiirin tarkastajalla, jolloin varmistutaan, että ne täyttävät työsuojelulain ja asetuksen määräykset.

9.3.1

Niittokoneen siirto

- Siirrot trailerilla kuten kohdassa 8.3
- Koneessa on oltava asianmukaiset nostohihnat ja -ketjut.
- Laitetta nostettaessa tukijalkojen alla on oltava tukevat levyt.

Huom.: Älä koskaan mene nostettavan koneen alle ja valvo, ettei kukaan muukaan mene.

9.3.2

Niittokoneen käynnistys

- Tarkista moottorin öljy ja jäähdytysneste.
- Tarkista ennen käynnistystä, että suunnanvaihtovipu on keskiasennossa, ja koneen turvakatkaisija on kytkettynä irti asentoon "terät eivät pyöri".
- Käynnistäessä istu kuljettajan paikalla.

9.3.3

Niittokoneen ajo

- Aja konetta aina kuljettajan istuimelta.
- Sääda moottorin kierrosluku sopivaksi.
- Jos terät eivät liiku, vaihda terien pyörimissuuntaa. Mikäli tämä ei auta, laita aisan väliin kuljetuksessa käytettävä tuki ja sammuta moottori. Nyt voit paikallistaa ja mahdollisesti poistaa häiriön aiheuttajan.
- Älä mene puomin alle koneen käydessä.
- Siipipyöriä puhdistettaessa sammuta moottori.
- Varo ajaessa siipipyörien osumista pohjaan.
- Huomioi tuulen tai muiden alusten aiheuttama aallokko sekä leikkaustyössä että vesitse tapahtuvissa siirroissa.
- Huolehdi, että koneessa on turvakatkaisija, joka estää kaikki koneen toiminnot, kun kuljettaja poistuu istuimelta.
- Älä koskaan tee mitään huolto-, korjaus-, häiriönpoisto ym. toimenpiteitä laitteen moottorin käydessä.
- Noudata veneturvallisuudesta annettuja ohjeita.
- Huolehdi, että niittokoneessa on vastaavantasoinen varustus, kuin samoissa olosuhteissa työskentelevissä veneissä.
- Huolehdi, että niittotyössä ryhmän toinen jäsen on vähintään näkö- tai kuulo-yhteyden päässä niittäjästä.

Hoitokalastus

Osa ympäristökeskuksista harjoittaa vesistöjen kunnostustyötä osallistumalla paikallisiin hoitokalastuksiin. Kalastusta harjoitetaan nuottaamalla ammattimaisin pyydyksin, usein ympäristökeskuksen henkilökunnan ja paikallisten vapaaehtoisten yhteistyönä. Pyyntimenetelmiin sisältyy erityisriskejä, joihin vapaaehtoisetkin on perehdytettävä ennen pyyntiin osallistumista, sillä työnantajan huolehtimisvelvoite (Työturvallisuuslaki 8 §) koskee soveltuvin osin myös heidän työtään. /4/

Kaikissa hoitokalastukseen liittyvissä tehtävissä vesillä liikuttaessa on käytettävä asianmukaisia kelluntavälineitä sekä pukeuduttava sään ja tehtävän mukaisesti. Pidempiaikaisessa kalastustyössä jalkineiden on oltava vedenpitäviä ja öljyjä kestäviä, sillä kalan rasvat haurastuttavat tavalliset kumilaadut nopeasti. Turvakärjelliset saappaat vähentävät puristumisvaaraa käsiteltäessä painavia ankkureita ja nuotan kelausvinssien kanssa työskenneltäessä. Paljain jaloin työskentely ei ole sallittua puristumis- ja haavojen tulehdusvaaran vuoksi.

Tämän kohdan ohjeita tulee soveltuvin osin noudattaa myös koekalastuksessa.

9.4.1

Työskentely nuottauslautalla

Nuottauksissa käytettävät vinssit vetävät satojen kilojen voimalla. Vaarana on löysien vaatteiden, sormien tai hiuksien takertuminen pyöriviin hihnapyöriin tai akseleihin. Nuottauslautalla on työskenneltävä asiallisesti pukeutuneena ja pitkät hiukset kiinnitettynä sekä noudatettava tunnollisesti lautan työnjohtajan määräyksiä.

Mikäli nuotan vetoköysi katkeaa, se voi iskeä vaarallisesti lähellä vinssiä olijoita. Köyden katketessa on myös vaarana, että lautalla olevat putoavat veteen lautan heilahtaessa ja lähtiessä liikkeelle. Kelluntavälineiden käyttöpakko on siten kovimmilla helteilläkin ehdoton.

9.4.2

Kalakuorman lastaaminen ja kuljettaminen

Kaloja veneeseen lastatessa vesi on valutettava pois haavista mahdollisimman hyvin ennen haavin tyhjentämistä veneeseen. Vetinen kalamassa veneen lastitilassa liikkuu aallokossa ja käännöksissä vaarallisesti ja voi aiheuttaa veneen yllättävän kaatumisen. Veneen vakavuus lisääntyy, mikäli veneen lastitilaa on mahdollista tyhjentää vedestä lastauksen ja ajon aikana. Täyden kalakuorman kanssa ajettaessa on kuitenkin tehtävä ohjailuliikkeet aina rauhallisesti ja harkiten eikä kalakuorman kanssa saa kuljettaa ihmisiä enempää kuin kuljetustehtävä vaatii.

10 Käytön opastus ja koulutus

Henkilökunnan on osallistuttava työsuojelukoulutukseen siten, että jokaisessa venettä käyttävässä ryhmässä on ainakin yksi koulutuksen saanut henkilö. Ainakin veneen kuljettajalla tai ryhmän vastuuhenkilöllä tulee olla myös ensiapukoulutus.

Jos venettä käyttävässä ryhmässä on jäsen, joka ei ole ennen ollut mukana, nämä työsuojeluohjeet annetaan hänelle luettavaksi etukäteen ja varmistetaan, että hän on omaksunut keskeiset asiat.

Vuosittain kerrataan:

- veneen toiminta ja käyttö
- ryhmän jäsenten tehtävät
- toiminta vaaratilanteissa
- ensiapu ja avun hälyttäminen.

VIITTEET

- /1/ Euroopan neuvoston direktiivi toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 89/391/ETY
- /2/ Kansainvälisen työjärjestön (ILO:n) turvallisuutta ja terveyttä rakentamisessa koskeva yleissopimus nro 167
- /3/ Kansainvälisen työjärjestön (ILO:n) suositus nro 175, joka koskee turvallisuutta ja terveyttä rakentamisessa
- /4/ Työturvallisuuslaki 738/2002 muutoksineen
- /5/ Rikoslaki 39/1889 muutoksineen
- /6/ Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista 44/2006
- /7/ Uhkasakkolaki 113/1990 muutoksineen
- /8/ Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 muutoksineen
- /9/ Työterveyshuoltolaki 1383/2001 muutoksineen
- /10/ Valtioneuvoston asetus hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällystä sekä ammatti-henkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta 1484/2001
- /11/ Vesiliikennelaki 463/1996 muutoksineen
- /12/ Merilaki 674/1994 muutoksineen
- /13/ Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivi huviveneitä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä. 94/25/EY
- /14/ Ympäristöministeriö: Työsuojelu vesi- ja ympäristönäyteenotossa. 2006.
- /15/ Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliiton internet-sivut. <http://www.suh.fi>
- /16/ Ajokorttiasetus 845/1990 muutoksineen
- /17/ Tieliikennelaki 267/1981 muutoksineen
- /18/ Tieliikenneasetus 182/1982 muutoksineen
- /19/ Kalastusasetus 1116/1982 muutoksineen

MUU VIITEAINEISTO JA KIRJALLISUUS

Edellä mainittujen lisäksi veneiden käyttöön liittyvät mm. seuraavat lait, asetukset, valtioneuvoston päätökset sekä muut viranomaismääräykset ja ohjeet. Oppaan laadinnassa on otettu huomioon pääsääntöisesti 1.9.2006 mennessä annetut säädökset ja ohjeet.

Valtioneuvoston asetus työsuojelun valvonnasta (954/1973 muutoksineen)
Tapaturmavakuutuslaki 608/1948 muutoksineen
Vahingonkorvauslaki 412/1974 muutoksineen
Työsopimuslaki 55/2001 muutoksineen
Laki eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta 1016/2004
Valtioneuvoston päätös työvälineiden turvallisesta käytöstä 1403/1993 muutoksineen
Valtioneuvoston päätös koneiden turvallisuudesta 1314/1994 muutoksineen
Valtioneuvoston päätös työssä käytettävien koneiden ja muiden työvälineiden hankinnasta, turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta 856/1998 muutoksineen
Nestekaasuasetus 711/1993 muutoksineen
Kauppa ja teollisuusministeriön päätös nestekaasuasetuksen soveltamisesta 344/1997
Kansainväliset säännöt yhteentörmäämisen ehkäisemiseksi merellä (Meriteiden säännöt), 1972
Veneliikennelaki 151/1969, kumottu 463/1996 niin, että vain 2 § jäi voimaan
Veneliikenneasetus 152/1969 muutoksineen
Sisävesisäännöt, 1972
Vesiliikenneasetus 124/1997
Asetus eräiden huviveneiden turvallisuudesta 464/1996
Merenkulkuhallituksen päätös vesikulkuneuvojen varusteista 23.4.1997
Asetus vuokraveneiden turvallisuudesta 438/1983
Liikennerekkomukset
Ympäristörikkomus
Asetus annettavista pysäytysmerkeistä 46/1976
Merenkulkuhallituksen päätös vesikulkuväylien viitoituksesta 29.5.1995
Merenkulkuhallituksen päätös vesiliikennemerkeistä ja valo-opasteista 21.5.1997
Asetus kanavien ja avattavien siltojen liikennesäännöistä 512/1991
Asetus aluksen miehityksestä 1265/1997

KIRJALLISUUS

Eduskunnan työvaliokunnan mietintö 4/2002 vp - HE 59/2002 vp.
Hahto, Vilja: Työturvallisuusrikos kokonaisuudistuksessa. Oikeustieto 1a/1998. Turun Yliopisto.
Hallituksen esitys Eduskunnalle työturvallisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 59/2002).
Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 135/2004).
Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 94/2005).
Hietala, Harri – Kaivanto, Keijo – Kuikko, Tapio: Uusi työsuojeluvastuuopas. Talentum: Jyväskylä 2003.
Kuikko, Tapio: Uusi työturvallisuuslaki. Talentum: Jyväskylä 2002.
Mäenpää, Olli: Hallinto-oikeus. WSOY: Porvoo 2003.
Saloheimo, Jorma: Hallintopakosta työsuojelun valvonnassa. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisu: Vammala 1987.
Saloheimo, Jorma: Työturvallisuus – perusteet, vastuu ja oikeussuoja. Talentum: Jyväskylä 2003.
Siiki, Pertti: Työturvallisuuslain kokonaisuudistus. Defensor Legis 3/2003.
Tiitinen, Kari-Pekka – Kröger, Tarja: Työsopimusoikeus. Talentum: Jyväskylä 2003.
Työsuojelutoiminta työpaikalla. Työturvallisuuskeskus. Edita Prima Oy

LIITTEET

LIITE I

Veneilyn Aapinen

Tämän ohjeen oleellisena osana on Venealan Keskusliitto Finnboat ry:n julkaisu ”Veneilyn Aapinen”, joka on sijoitettuna ohjeen takakannessa olevaan taskuun. Julkaisu on vuodelta 2005 ja työnantajaa kehoitetaan huolehtimaan siitä, että säännösten muuttuessa niistä tiedotetaan veneiden käyttäjille ja että tähän veneohjeeseen on liitetty Veneilyn Aapisen aina voimassaoleva laitos.

LIITE 2

Pelastus- ja sääpalvelu

Ilmoita hätätapauksista radiolla, puhelimella tai muulla nopealla tavalla lähimmälle aluehälytyskeskukselle, poliisille, meripelastuskeskukselle tai meripelastuslohkokeskukselle.

- Yleinen hälytysnumero koko maassa on 112
- Poliisin hälytysnumero on koko maassa 10022
- Meripelastuksen hälytysnumero on 020 41000
- Saaristomeren meripelastusalue, Meripelastuskeskus MRCC Turku, 020 41001
- Suomenlahden meripelastusalue, Meripelastuskeskus MRSC Helsinki, 020 41002
- Pohjanlahden meripelastusalue, Meripelastuskeskus MRSC Vaasa, 020 41003
- Radioyhteydet
- VHF-DSC, 70
- VHF-kanava, 16

HUOM! Hälytysnumeroita ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin hätäilmoituksen antamiseen.

Hätä- ja vaaratilanteissa ilmoita:

- Nimesi (aluksesi nimi) ja yhteystiedot
- Tapahtumapaikka mahdollisimman tarkasti
- Mitä on tapahtunut
- Onko loukkaantuneita tai ihmishenkiä vaarassa
- Mitä apua tarvitaan
- **Älä katkaise yhteyttä, ennen kuin saat luvan**

Säätiedotus merenkulkijoille:

- 0600 1 0660 suomeksi
- 0600 1 0670 ruotsiksi

LIITE 3

Venetarkastuspöytäkirja

YMPÄRISTÖHALLINTO		VENETARKASTUSPÖYTÄKIRJA	
7.3 Tarkastukset, seuranta ja raportointi		1 Avomeriolosuhteet, yli 10 m veneet	
Yksikkö		2 Avoimet merialueet, suurien järvien selkävedet	
Pvm.		3 Rannikon läheisyys, saaristo, järvet	
		4 Pienet järvet, lammet, jokivesistöt	
Vene Malli		Numero	
		Valm.vuosi	
Moottori Malli	☐	☐	Valm.nro

Hyväksytty

Hylätty

P = pakollinen**S = suositeltava**

Varusteluettelo		1		2		3		4	
1	Kulkuvalot ja ankkurivalo	P		P		P		S	
2	Merkkikuviot	P		P		S			
3	Äänimerkkiantolaitteet	P		P		P		S	
4	Kompassi	P		P		P		S	
5	Taskulamppu, varaparistot ja polttimet	P 3		P 2		P			
6	Hyväksytyt kelluntavarusteet jokaiselle veneessä olijalle	P		P		P		P	
7	Pelastusrengas köysineen	P 2		P		S			
8	Pumppu (käsikäyttöinen)	P 2		P		P		S	
9	Ankkuri + köysi ≥ 10 m	P 2		P 2		P		S	
10	Käsiammutin iii lk	P 2		P 2		P		S	
11	Sammutuspeite	P		P		P			
12	Laskuvarjoraketti	P 4		P 4		P 2		S 2	
13	Ajoankkuri	P		P		S			
14	Käsisoihtu	P 4		P 4		P 2		S 2	
15	Merkkisavu	S		S					
16	Ensiapupakkaus	P		P		P		S	
17	Heittoliina 20 m	P		P		S			
18	Hinausköysi ≥ 15 m	P		P		S			
19	Aivot	S		S		P		P	
20	Mela	P		P		P		P	
21	Venehaka	P		P		P		P	
22	Kiinnitysköydet 2 kpl á 30 m	P		P		P		S	
23	Laitasuojat (lepuuttajat)	P 6		P 6		P 4		S	
24	Vesisanko	P		P		P		S	

25	Työkalut ja varaosat	P		P		P		S	
26	Alueella tarvittavat merikartat ja muut kartat	P		P		P		S	
27	GPS-paikannin	P		P		S		S	
28	Sähköinen merikarttajärjestelmä	S		S					
29	Luotain	P		P		S			
30	GSM-puhelin tai vastaava	P		P		P		P	
31	Radiovastaanotin	P		P		S		S	
32	VHF-puhelin	P		S					
33	Kiikari	P		P		S			
34	Venetikkaat	P		P		S			
35	Kädensijat	P		P		S			
36	Veneilyn Aapisen viimeisin painos	P		P		P		P	
37	Vesiliikennemerkkit sisältävä tarra kiinnitettynä veneeseen	P		P		P		P	
38	Varapolttoaine	P		P		P		S	
39	Öljyjäteastia	P		P		S			
40	Jätesäkki	P		P		P			
41	Tulentekovälineet	P		P		P		S	

Huomautukset:

Tarkastuksen suoritti (nimi ja asema)

Varusteruutuun merkitään tarkoituksenmukaiseksi todetun välineen kohdalle x tai lukumäärää osoittava numero mikäli näitä on useampia.

LIITE 4

Veneen käyttö lupa

Veneen käyttö lupa on veneen käyttäjälle veneiden käytön opastamisen ja ohjeiden omaksumisten tarkistamisen jälkeen annettava lupapaperi, jonka sekä luvan saaja että luvan antaja allekirjoittavat. Veneistä vastaavan tulee venettä luovuttaessaan varmistaa, että ko. henkilöllä on myönnetty veneen käyttö lupa.

Seuraavassa on malli luvan tekstistä:

Olen lukenut työsuojeluohjeen veneiden käytössä ja saanut sekä tutustunut alueellisen ympäristökeskuksen/Suomen ympäristökeskuksen mahdollisiin erillisiin veneen käytön ohjeisiin.

Paikka ja päiväys

Allekirjoitukset

Veneen käyttäjä

Veneen käytöstä vastaava esimies

Alueellisia ympäristökeskuksia ja Suomen ympäristökeskusta kehoitetaan painattamaan edellä esitetyn sisältöinen lomake. Sen koon valinnassa tulee ottaa huomioon, että lupa on oltava helposti mukana kuljetettavissa.

KUVAILELLEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö	Julkaisu-aika Joulukuu 2006		
Tekijä(t)				
Julkaisun nimi	Työsuojelu veneiden käytössä			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöhallinnon ohjeita 9/2006			
Julkaisun teema	Ympäristönsuojelu			
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	Pilaantuneiden alueiden tutkimuksen ja kunnostuksen työsuojeluopas, Työsuojelu maa- ja vesirakennustöissä, Työsuojelu vesi- ja ympäristönäytteenotossa ja hydrologisissa mittauksissa, Työsuojelu moottorikelkan ja mönkijän käytössä, Työsuojelu jää- ja hyhydepatojen torjunnassa, Työsuojelu sähkökalastuksessa.			
Tiivistelmä	<p>Työsuojeluohjeet on tarkoitettu sovellettavaksi ympäristöhallinnon tehtävissä liikuttaessa veneellä merellä ja sisävesistöissä. Nämä ohjeet koskevat täysimääräisesti ympäristöhallinnon omia veneitä, mutta niitä voidaan soveltuvin osin käyttää myös ulkopuolisen omistamia veneitä ympäristöhallinnon tehtävissä käytettäessä. Nämä ohjeet korvaavat ympäristöministeriön Ympäristöopas -sarjassa numerolla 54 v. 1999 ilmestyneen Työsuojeluohje veneiden käytössä.</p> <p>Ohjeissa on käsitelty työsuojelun kannalta keskeistä lainsäädäntöä, vastuukysymyksiä, yleisiä riskejä, kaluston valintaa, sen turvallista käyttöä ja käyttökoulutusta. Lisäksi ohjeessa on käsitelty muuta ympäristöhallinnossa kellovilta työvälineiltä ja lautoilta tapahtuvan työn turvallisuutta ja niihin kuuluvan kaluston asianmukaista käyttöä.</p>			
Asiasanat	Työsuojelu, työturvallisuus, vene, veneen kuljetus, vesikasvien niitto, hoitokalastus, sukellus, vesirakennus.			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
	ISBN 952-11-2467-9 (nid.)		ISBN 952-11-2468-7 (PDF)	
	ISSN 1796-2645 (pain.)		ISSN 1796-1653 (verkkoi.)	
	Sivuja 53	Kieli Suomi	Luottamuksellisuus Julkinen	Hinta (sis.alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	Edita Publishing Oy, Asiakaspalvelu, PL 800, 00043 EDITA puh. 020 450 05, telefax 020 450 2380, sähköposti: asiakaspalvelu.publishing@edita.fi www.edita.fi/netmarket			
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö			
Painopaikka ja -aika	Edita Prima Oy, Helsinki 2006			

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Miljöministeriet	Datum December 2006	
Författare			
Publikationens titel	Työsuojelu veneiden käytössä (Arbetskydd vid användningen av båtar)		
Publikationsserie och nummer	Miljöförvaltningens anvisningar 9/2006		
Publikationens tema	Miljövård		
Publikationens delar/andra publikationer inom samma projekt	Pilaantuneiden alueiden tutkimuksen ja kunnostuksen työsuojeluopas, Työsuojelu vesi- ja ympäristönäytteenotossa ja hydrologisissa mittauksissa, Työsuojelu maa- ja vesirakennustöissä, Työsuojelu moottorikelkan ja monikijän käytössä, Työsuojelu jää- ja hyydepatojen torjunnassa, Työsuojelu sähkökalastuksessa.		
Sammandrag	<p>Arbetskyddsanvisningarna är avsedda att tillämpas inom miljöförvaltningen vid uppgifter när man rör sig på havet och i insjövattnen. Anvisningarna gäller miljöförvaltningens båtar, men anvisningarna kan till lämpliga delar också tillämpas vid användning av båtar som ägs av utomstående för miljöförvaltningens uppgifter. Dessa anvisningar ersätter Arbetskyddsanvisning i användning av båtar som publicerades år 1999 som nr 54 i miljöministeriets serie Miljöhandledning.</p> <p>I anvisningarna behandlas central lagstiftning med avsikt på arbetskyddet, ansvarsfrågor, allmänna risker, val av materiel och trygg användning av den samt utbildning om dess användning. I anvisningen behandlas dessutom behörig säkerhet för arbeten inom miljöförvaltningen som sker från andra flytande arbetsredskap och flottar samt behörig hantering av materiel i anslutning till dessa.</p>		
Nyckelord	Arbetskydd, arbetssäkerhet, båt, båttransport, slätter av vattenväxter, riktat fiske, dykning, vattenbyggnad		
Finansiär/uppdragsgivare	Miljöministeriet		
	ISBN 952-11-2467-9 (hft.)		ISBN 952-11-2468-7 (PDF)
	ISSN 1796-1645 (print)		ISSN 1796-1653 (online)
	Sidantal 53	Språk Finska	Offentlighet Offentlig
Beställningar/distribution	Edita Publishing Ab, Kundservice, PB 800, FI-00043 EDITA tel. +358 20 450 05, telefax +358 20 450 2380, e-mail: asiakaspalvelu.publishing@edita.fi www.edita.fi/netmarket		
Förläggare	Miljöministeriet		
Tryckeri/tryckningsort och -år	Edita Prima Ab, Helsingfors 2006		

DOCUMENTATION PAGE

<i>Publisher</i>	Ministry of the Environment			<i>Date</i> December 2006
<i>Author(s)</i>				
<i>Title of publication</i>	Työsuojelu veneiden käytössä (Industrial safety with regard to the use of boats)			
<i>Publication series and number</i>	Environmental Administration Guidelines 9/2006			
<i>Theme of publication</i>	Environmental protection			
<i>Parts of publication/ other project publications</i>	Pilaantuneiden alueiden tutkimuksen ja kunnostuksen työsuojeluopas, Työsuojelu vesi- ja ympäristönäytteenotossa ja hydrologisissa mittauksissa, Työsuojelu maa- ja vesirakennustöissä, Työsuojelu moottorikelkan ja mönkijän käytössä, Työsuojelu jää- ja hyydepatojen torjunnassa, Työsuojelu sähkökalastuksessa.			
<i>Abstract</i>	<p>The intended application of these safety instructions is boat transportation by sea and inland waterways by the environmental administration. These instructions are fully applicable to the boats that belong to the environmental administration, but they can also to the appropriate extent be applied to boats owned by others when used on behalf of the environmental administration. These instructions supersede the occupational safety instructions with regard to the use of boats published in issue 54 of the Ministry of the Environment's publication series Ympäristöopas [Environment Guide] in 1999.</p> <p>The instructions review the central occupational safety and health legislation, liability issues, general risks, selection of equipment, its safe use and user training. In addition, the guide addresses other aspects of the safety of the work performed aboard floating work equipment and rafts on behalf of the environmental administration and the proper use of the appropriate equipment.</p>			
<i>Keywords</i>	Industrial safety, safety at work, boat, boat transportation, water plant removal, management fishing, diving, water engineering			
<i>Financier/ commissionere</i>	Ministry of the Environment			
	ISBN 952-11-2467-9 (pbk.)		ISBN 952-11-2468-7 (PDF)	
	ISSN 1796-1645 (print)		ISSN 1796-1653 (online)	
	<i>No. of pages</i> 53	<i>Language</i> Finnish	<i>Restrictions</i> For public use	<i>Price (incl. tax 8 %)</i>
<i>For sale at/ distributor</i>	Edita Publishing Oy, Asiakaspalvelu, PL 800, 00043 EDITA puh. 020 450 05, telefax 020 450 2380, sähköposti: asiakaspalvelu.publishing@edita.fi www.edita.fi/netmarket			
<i>Financier of publication</i>	Ministry of the Environment			
<i>Printing place and year</i>	Edita Prima Ltd, Helsinki 2006			

Oppaan tarkoituksena korostaa ennakosuunnittelun ja ennaltaehkäisevän työsuojelun sekä asiamukaisen kaluston ja riittävien vesilläkulkemistaitojen merkitystä käytettäessä veneitä ympäristöhallinnon tehtävissä. Oppaassa on käsitelty myös muita vesillä tapahtuvia ympäristöhallinnon tehtäviä, kuten hoitokalastusta, sukellustoimintaa ja vesikasvien niittoa.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
M I L J Ö M I N I S T E R I E T
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

Myynti: Edita Publishing Oy
PL 800, 00043 EDITA
Asiakaspalvelu: puh. 020 450 05, faksi 020 450 2380
Edita-kirjakauppa Helsingissä:
Annankatu 44, puh. 020 450 2566

ISBN 952-11-2467-9 (nid.)

ISBN 952-11-2468-7 (PDF)

ISSN 1796-1645 (pain.)

ISSN 1796-1653 (verkkoj.)